

Orienteeruja

nr. 5/58

August 2001

KÕRGTEENOLOOGILINE MM TAMPERES!

Noorendikus
nõõriradade kangelased

Sander Vaher on
maailma 35 juunior

Rattaorienteerumine
kogub populaarsust

Orienteeruja 5 (58)
august 2001

Eesti Orienteerumislidu
perioodiline väljaanne
Ilmub 1994. aastast

Väljaandja:

EESTI ORIENTEERUMISLIIT
Regati 1, 11911 Tallinn
A/a: 221002100295, Hansapank
Tel./Faks: 06 398 681
e-mail: eol@spin.ee

Peatoimetaja: Maret Vaher

Aia tn 2-3, 61001 RÕNGU
Tel. 052 32 977
07 459 254 (k), 07 459 487 (t)
e-mail: maretvaher@hotmail.ee

Esikaane kujundus: Kalev Külaase
e-mail: calew@hotmail.ee

Esikaane foto: Harry Veide

Tulemuste küljendamine: Vallo Varjo
e-mail: vallo.varjo@gaas.ee

Kolleegium: Sixten Sild, Ruth Vaher,
Kaidi Oone, Rasmus Ruuda

Orienteeruja üksikmüük:

Mati Poom (Tallinnas, Põhja -Eestis ja suurematel üleriigilistel võistlustel)

Tiina Oras (Tartu neljapäevakutel)

Üksikuid eksemplare saab osta ka
EOLi kontorist Piritalt Regati tn 1
Üksiknumbri hind: 15 kr.

Järgmise numbri kaastööde viimane tähtaeg:
5. september 2001

Reklaami- ja tulemuste avaldamise hinnad:

1. EESTI O-VÕISTLUSTE TULEMUSTE AVALDAMINE EOLI

liikmetele

1.1. kuni 100 võistlejat	50 kr*
1.2. kuni 200 võistlejat	100 kr*
1.3. kuni 300 võistlejat	200 kr*
1.4. kuni 500 võistlejat	300 kr*
1.5. üle 500 võistleja	400 kr*

* 2-päevase võistluse tulemused + 50%; 3-päevasel võistlusel + 75%; 4-päevasel võistlusel + 100%

2. EESTI O-VÕISTLUSKUTSETE AVALDAMINE EOLI liikmetele

2.1. suurus kuni A7	50 kr kord*
2.2. suurus kuni A6	100 kr kord*
2.3. suurus kuni A5	200 kr kord*
2.4. suurus kuni A4	500 kr kord*

* Korduskutse avaldamine - 30%

3. REKLAAMI AVALDAMINE* (sisemised leheküljed)

reklaami suurus kuni Eesti	Välismaa
3.1. A7 100 kr kord	200 kr kord
3.2. A6 200 kr kord	400 kr kord
3.3. A5 400 kr kord	800 kr kord
3.4. A4 800 kr kord	1600 kr kord
Tagumine lehekülg:	
3.5. A5 500 kr kord	1000 kr kord
3.6. A4 1000 kr kord	2000 kr kord

* Kordusreklaami avaldamine - 30%, mitmekordse reklaami avaldamise hinnad kokkuleppel EOLiga.

Kõik muud soodustused kokkuleppel EOLiga.

e-mail: eol@spin.ee, tel 6398681

Kõik tulemused, kutsed ja reklaamid tuleb esitada toimetajale digitaalsel kujul aadressil: maretvaher@hotmail.ee

PRESIDENT

Kümnesse

Leho Haldna

EOLi president

Eesti on maailma kümne parima orienteerumismaa hulgas! Seda kinnitavad paari nädala eest Tampere lõppenud MM-võistluste tulemused. Esmakordselt olid mõlemad teatevõistkonnad esikümnes. Naised teatava pettumusena kaheksandad ja mehed õnnega pooleks üheksandad.

Tampere-MMi rasked ja kivised maastikud olid kaugel n.ö. rahvusvahelisest standardist ja soosisid riike, kellel on vastavad harjutusvõimalused kodumaal. Seetõttu polnud üllatav Soome-Norra-Rootsi-Sveitsi ülemvõim laial rindel. Ülejäänutele jäid üksikud kohad esikümnes ja tõsine omavaheline heitlus teise ja kolmanda kümne kohtadest alates.

Eesti esines selles heitluses suhteliselt edukalt. Naistest, meie võistkonna oodatult tugevama pooldest, pääsesid kõik finaali mõlemal eelvõistlusega alal. Meestele oli jõukohane 3 finaalkohta 8-st võimalikust. Kuna igas eeljooksus on igast riigist üks võistleja, annab see mingi pildi riikide keskmisest orienteerumistasemest. Seega võib öelda, et meie naiskonna tase on maailma parimate hulgas, kuid meeskond on kaotamas kontakti maailma paremikuga.

Spordis on otsustava tähendusega skõrged kohad ja eelkõige medalid. Nii mõnedki alad Eestimaal lasevad liugu üksiku tipu najal, omamata seejuures sisemist konkurentsi, kandepinda ja ka taset. Minu eelnev jutt ei ole meie seekordsete MMi-kohtade õigustamine, vaid ennast asjatundjaks pidava inimese reaalne nägemus olukorrast.

Siiski tasub Eesti MM-tulemustest ära märkida Külli Kaljuse 13. koht lühirajal ja hea sooritus teatejooksus. Anu Annus üllatas meid kõigepealt teatejooksus enesekindla ning võrdse jooksuga maailma parimate naiskondade vastu. Teatevõistlusest lisandunud enesekindlus aitas Anul vormida oma tase lühiraja 20. kohaks.

Olle Käneri korralik, 21. koht tavarajal tuli talle endale ootamatusena. Kõrvalvaatajatele tundus, et tal on võimeid enamaks. Raja lõpuosas oli Olle nii läbi, et kaotas 5-6 kohta, sealjuures viimasest KP-st finišisse kaks kohta.

Ülejäänud koondistaste tulemustest väärivad esiletõstmist Tarvo Avaste finišeerimine juhtgrupis teatejooksu avavahetuses, Erik Aibasti 26. koht lühirajal ja Maret Vaheri hea algus tavarajal. Alaliidu nimel tahaks tänada Mati Tiitu, Elo Sautet, Tina Olm-Junegardi ja Armo Hiidet, kes vaatamata puudujääkidele ettevalmistuses ja vigastustele, andsid oma parima Eesti orienteerumise eest.

MM-võistluste ajal toimunud MIOF erakorralisel kongressil võeti vastu mitmeid väga olulisi otsuseid. MM-võistlused hakkavad toimuma alates 2003. aastast igal aastal ning MM-võistluste programmis on sprint, keskmine rada, pikk rada ja teade.

Sprint, mis oli esmakordselt Skavas Tampere-MM, on 12-15 minutiline rada, mis baseerub kiirel jooksul ja lihtsal teevalikul. KP asukohad on elementaarsed, rada meenutab algajatele mõeldud rada.

Keskmine rada on tehniliselt nõuetelt sama kui tänane lühirada, kuid võitja aeg on 25 minuti asemel 35-40 minutit.

Pikk rada ei ole orienteerumismaraton, vaid laiema tähenduse saanud tavaraja mõiste. Tavarada ehk klassikaline rada on orienteerujatele nii püha, et selle all mõistetakse ainult eraldistardist 70-90 minutilist võistlust. Nimetus pikk rada annab võimaluse rakendada vajadusel ühisstarti, tagaajamisvõistlust vms.

Teatejooks on edaspidi 3-liikmeliste võistkondade vahel. See muudatus on väikeriikide seisukohalt positiivne. Kolme võistlejat on lihtsam ja odavam ette valmistada. Samas pingestub ka konkurents kõrgete kohtade pärast.

Kõigi nende muudatuste keesmärk on tõsta ala taset – pingestada konkurentsi, haarata juurde uusi riike. Samas muuta orienteerumine pealtvaatajale sõbralikumaks, tavainimesele arusaadavamaks, teha MM-võistlustest sponsoritele ja televisioonile müüv kaubaartikkel.

Uued mängureeglid kehtivad juba järgmistel MM-võistlustel kahe aasta pärast Šveitsis. Head harjutamislusti uute eesmärkide nimel! Ja EOLile mõtlemist, kas uued MM-alad ka Eesti meistrivõistluste tasemel läbiviimist vajavad.

Maailmameistrivõistlused Tamperes 28. juuli – 4. august 2001

MMi melu: kohe võtab Olle teatevahetuse Tarvold üle. Kaotust on võitjale vaid 1 minut ja 18 sekundit, loeme suurelt ekraanilt. MMvõistluste lood ja kommentaarid lk 14-15 ja 26- 33, 35 Foto: Harry Veide

Orienteeruja fotokonkurss on lõppenud!

Auhinnad:

Orienteeruja fotokonkursi võitjad valisid järgmised auhinnad:

1. koht- Andrei Nikitin: 4ESTi tasuta osavõtuõigus (auhinna pani välja OK Võru)

2. koht – Rein Rooni: Koprakarika tasuta osavõtuõigus (OK Põlva Kobras)

3. koht – Arne Kivistik: 1 kg mett (Vahtra talu Kanepi vallas Põlvamaal)

Võidutöö: Dream team 2010. (pildistatud juunis 1998)

Foto Andrei Nikitin

Orienteeruja väljaandmist toetavad AS Tõravere Trükikoda ja Eesti Kultuurkapital

EESTI KULTUURKAPITAL

Sven-Uudo Veldre

23.12.1934 - 16.07.2001

Keset suurt suve lahkus meie hulgest pärast rasket haigust omaaegne Eesti meister, esimese sõjajärgse orienteerujate-põlvkonna väsimatu rajameister ja organisaator Sven Veldre.

Orienteerumisega puutus Sven Veldre kokku matkavõistlustel 1957. aastal. Esimestel Eesti meistrivõistlustel Neljärvel 1959. aasta sügisel tuli ta Tartu meeskonnas Eesti meistriks. Ka Sveni esimene abikaasa Tiina Ehala (Veldre) sai samadel võistlustel naiskondliku Eesti meistrikulda ning individuaalse pronksmedali. Hiljem tegutses Sven Veldre põhiliselt rajameistri ja kohtunikuna, kaugeim rada oli maha pandud Kesk-Aasia mägedes. Sven oli 1960ndatel Tartus üks usinamaid võistluste korraldajaid. Eriti tihe oli 1966. aasta võistluskalender. Tema ümberjoonistatud Kambja ning Unikuula reljeefikaartidel võisteldi aasta esimesel poolel, sügisel oli ta rajameistriks kahel Eesti meistrivõistlusel. Koostöös Rein Välbaga valmis Eesti öise MV rada Valgjärvel, selle tunnistasid naised 1966. aasta parimaks. EMV maratonikaart Pukas (koos Avo Sauega) oli juba vähesel määral korrigeeritud. Koolivend Ilmar Kask on toonasest noorusajast kirjutanud: *Sven oli isepäine, ajas oma rada, mõlgutas originaalseid mõtteid. Oli vahel ka paras võrukael, rajameistrina valmis võistlejaid üle kavaldama. Tõi enda isikuga orienteerumisse matkaromantikat ja loodusemehe hoiakut. Orienteerujate seas äratasid tähelepanu ta rasked matkasaadpad, millega võistlustel jooksis.* Vabariiklik kohtunikukategooria omistati talle 1969. Viimastel aastatel aitas ta meenutada sõjajärgse orienteerumise algusaega Eestis.

Sven-Uudo Veldre elu esimene pool oli seotud Tartuga. Ta õppis Tartu I keskkoolis, samas koolis kus Ilmar Kask, Anto Raukas, Tõnu Raid.

Keskkoolipäevil kulus Sveni energia ja vaba aeg metsades ja Emajõe luhal loomade-lindude jälgimisele. Tartu ülikooli lõpetas ta bioloogina 1957, misjärel töötas aastaid oma erialal. Alates 1979. aastast elas ja

töötas Sven Lüllemäel, kuhu teda kutsus Sixten Silla isa Jaan Sild. Ta oli kalakasvataja, Karula valla maakorraldaja, Valga gümnaasiumi arvuti-õpetaja.

Sven oli kaks korda abielus, kokku oli tal kaheksa last. Viimased kaks aastat veetis ta halvatusena voodis.

Sven oli väga andekas ja laia silmaringiga, hea matemaatilise taibu ja statistilise analüüsi- oskusega töökas loodusemees. Kauaaegne sõber Anto Raukas on teda iseloomustanud: *Sven oli teadmamees. Ta teadis palju, bioloogias polnud ala, millest ta polnud huvitatud ja Eesti tingimustes tegi ta kõike heal tasemel, kuid trükistena ei pannud ta peaaegu midagi kirja.* Lüllemäe lähiminevikust on Toivo Kotov lisanud: *Sven oli nii aus mees, et ei osanud midagi materiaalselt varastada. Ja siis Sven korra pihtis mulle, et tema ka varastab — tema varastab aega.* Ja seda riigitööst ülejäätavat aega oskas ta hästi kasutada — ta oli Karula rahvusparki juhatuse liige ja sealse ürgkauni looduse andekas populariseerija ning oskustlik teejuht ümbruse tundmaõppimisel. Eriti hoolsalt tegeles ta seentega: kohapeal teati teda suurepärase seenetundjana, väljaspool Eestit tunti kui pädevat mükoloogi, rahvusvaheliste seenenäituste korraldajat.

Sveni omapäraks oli isemoodi huumorimeel, ise nimetas ta seda mustaks huumoriks. Ta oli tasakaalukas, heatahtlik ja erakordselt abivalmis inimene, keda ümbritsevad polnud näinud vihastamas. Tehtavat ei suutnud ta kunagi rahasse ümber arvutada. Ta hindas kõrgelt haridust ja haritust nii endas kui oma järeלטulijates. Raskelt haigena rääkis ta hilja-aegu Anto Raukasele, et nii väga tahaks veel elada ja oma lastele head haridust anda.

Sven oli selline mees, kelle tegelikust suurusest saad aru alles siis, kui teda enam ei ole.

Eesti Orienteerumisiit

Juhatus otsused

21.06.2001.a.(Interneti teel)

193. Kinnitada Eesti koondis MTBO MK 1.ringile Tampere 30.07 ja 1.08 järgmiselt: Kristjan Gans, Margus Hallik, Arbo Rae.

16.07.2001.a.(Interneti teel)

194. Nimetada viienda liikmena Tampere MM H21 koondisesse Armo Hiie.

195. Kinnitada 2002.a. EMV öise tavaraja korraldajaks Hiiumaa Orienteerujate klubi. Võistluskoht - Malvaste.

196. Kutsuda kokku sügisene EOL üldkogu Võrus, Kubijal 24. - 25. novembril 2001. a.

13.08.2001.a.(Interneti teel)

197. Nimetada võistluste žüriid:

18.-19.august 2001 - EMV öine tavarada: EOL volinik Nikolai Järveoja (OK Põlva Kobras), liikmed Ormar Lutsberg (OK Lehola) ja Madis Oras (OK Ilves).

1.-2.september - EMV tavarada ja noorte/veteranide teade: EOL volinik Ormar Lutsberg (OK Lehola), liikmed Nikolai Järveoja (OK Põlva Kobras) ja Mati Poom (OK TON)

Palju õnne sünnipäevaks!

18/08/80 Priit	05/09/72 Martin
Poopuu	Veermäe
20/08/69 Paavo	05/09/76 Priit
Rõigas	Pirksaar,
23/08/31 Maret Soo	08/09/58 Kalle
24/08/34 Heino	Ojasoo
Mardiste	11/09/58 Saima
24/08/51 Kersti	Värton
Mardiste	12/09/60 Marje
24/08/55 Udo Lüüs	Viirmann
24/08/70 Meelike	12/09/64 Toomas
Pandis	Mast
25/08/81 Tarvo	17/09/60 Tauno
Klaasimäe	Piiirkivi
26/08/56 Värdi	20/09/52 Ago Mõttus
Soomann	23/09/48 Arvo Järvet
26/08/68 Meelis	25/09/72 Alar Abram
Zimmermann	28/09/38 Ülle
27/08/70 Triin Vask	Mõistlik
29/08/51 Olavi	29/09/72 Elo Saue
Tomson	30/09/68 Raivo Erik
30/08/78 Timo Suppi	
	04/10/60 Tiit Tali
01/09/42 Rudolf	04/10/69 Tarvo
Mürk	Avaste
05/09/61 Pille Taba	

MMi toetajate klubi premeeris Tampere MMi koondist

Tampere MM on ajalugu, järgmised o-jooksu maailmameistrivõistlused peetakse 2003. a. Šveitsis. MMi toetajate klubi tegi otsuse, kelle esinemist Tampere MM-il premeerida

Orienteeruja küsimustele vastab idee autor Ormar Lutsberg.

Kust tekkis idee moodustada eraalgatuslik sponsorklubi?

Idee kargas pähe peale seda kui Raivo Erik ja Tauno Piirikivi tegid tänuväärse ettepaneku panna välja auhinna kinketšekkide näol Eesti MV-tel noorteklassides. See liigutas mind isiklikult nii, et enda kasinate võimaluste juures ja samas teades meie alaliidu tippstardi poole finantsseisu, otsustasin kuhugi teha oma väikese panuse. Levitasin oma ideed orienteerujate seas vestluse listi kaudu ja kohe leidsid kaasmõttelejad. Lõpuks kogunes MM toetajate klubisse kokku 12 kaasalööjat, kes kõik on olnud ja on praegugi tihedalt orienteerumisega seotud. Iga toetaja võis panna klubi liikmena MMi preemiafondi niipalju raha kui tal selleks võimalus ja soov oli.

Miinimumsummaks oli 1000 krooni. Arvan, et kõik me 12 ei näitanud sellega mitte oma rikkust ega vaesust, vaid andsime meie koondislastele (ka tulevastele) märku, et on inimesi, kes ootavad Eesti orienteerujatelt häid tulemusi tiitlivõistlustelt ja on selle eest nõus parimaid premeerima. Nagu ikka - enne töö ja pärast palk.

Kuidas otsustasite kogutud preemiasumma jagamise ja kuidas see siis jagunes?

Kokku laekus meie preemiafondi 19800 krooni. Kõigile sobis selline variant, et igauks jaotas enda antud raha MM-il osalenud sportlaste vahel ise ära ja summade liitmisel

koguneski igale siis lõplik preemiasumma. Kartsin peale MM-i, et ehk mõni klubiliige kärbib enda poolt lubatud summat, kuna tõsi, MM-il ju eriti silmapaistvaid õnnestumisi ei olnud. Naiste teates polnud 4. koht küll eriti kaugel, kuid jäi vist õnnest väheke puudus. Individuaalvõistlustel oli meie koondises rohkem pigem põrujaid kui üllatajaid. Siiski minu üllatuseks nii mõnigi klubi liige hoopis tõstis enda poolt lubatud panust. See preemia kulub kõigile marjaks ära oma MMi sõidu osaliseks finantseerimiseks või siis sportimise jätkamiseks.

Preemiaraha jagunes järgmiselt:

Olle Kärner 6300 kr

Külli Kaljus 4750 kr

Anu Annus 4100 kr

Tarvo Avaste 1450 kr

Maret Väher 800 kr

Mati Tiit, Elo Saue ja Tina

Olm kõik 600 kr

Erik Aibast ja Armo Hiie

mõlemad 300 kr

Kes olid need lahked annetajad?

Toomas Teekel 4000 kr

Kas MM toetajate klubi jäi MMi-koondisega rahule ja kuidas ja kunas preemiad üle antakse?

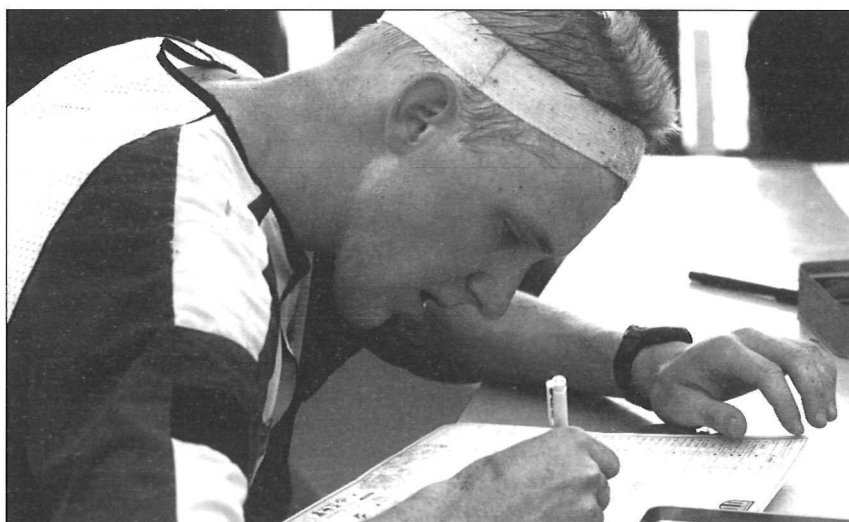
Ma arvan et jäädi rahule, sest muidu poleks ju preemiasummasid suurendatud. Kui oleks mõnel koondislasel MM-il veel edukamalt läinud, siis kindlasti oleks ka kogusumma meie fondis jagamise hetkel suurem olnud.

Tahan lisada, et Eesti oli sellel MM-il tänu Soome YLE TV-le "pildil". Kuidas sealt nüüd edasi minna, on omaette keeruline teema. Ühtlase teat-evõiskonnaga on ka kõrgemad kohad võimalikud, individuaalselt on maailma absoluutne tiptase aga veel praegustele koondislastele kättesaamatu.

Külli Kaljus

Foto Harry Veide

Olle Kärner

Foto Harry Veide

Lauri Lahtmäe ja Raivo

Erik mõlemad 3000 kr

Arthur Raichmann ja Mati

Poom mõlemad 1300 kr

Kaido Hallik 1200 kr

Sixten Sild, Jaanus Reha,

Andres Käär, Tõnu Tänav,

Arvo Kivikas ja Ormar

Lutsberg kõik 1000 kr

Tänu "pildil" olemisele mõjutas see kindlasti ka veidi rahajootust, kuid kõik annetajad otsustasid ise ja tegid seda enda parima äranägemise järgi.

Preemiad kavatseme üle anda Eesti tavaraja MV ajal Korelas Väraska lähistel. Kuidas me selle seal korraldame, on veel otsus-

tamisel.

Milline võiks olla järgmine eraalgatuslik projekt Eesti orienteerumises?

Loodan, et sarnaseid annetusi tehakse ka klubide tasandil.

Samuti see "MM toetajate klubi" projekt polnud ju esimene ja kindlasti mitte ka viimane Eesti orienteerumises. Siinjuures tahaks tänada kõiki neid toetajaid, kes oma isikliku raha annetasid meie preemiafondi, samuti tänada meie MM koondist, kes palju rohkem isiklikku raha on kulutanud, et MM koondise tasemele jõuda. Muidugi oleks tore kui järgmise taolise toetusprogrammi ettevõtmine tuleks kuskilt mujalt kui EOL kontoriga seotud inimeselt. Riigipoolsete preemiateni jõudmiseks peaksid meie tipud MM medali

koju tooma, mis sellel MM-il veel undistuseks jäi. Ala lähemalt tundvad orienteerujad aga tajuvad kindlasti, et preemierimist on väärt ka järgmised kohad peale medalite.

Käbi ei kuku kännust kaugele

Kaidi Oone

Kas olete kunagi juhtunud lihtsalt niisama lugema nööri- ja tugiraja tulemusi ning avastanud seal tohutul hulgal tuttavate perekonnanimedega lapsi? On teile vahel tundunud, et päkapikk, kellele just metsas teed näitasite, oli kahtlaselt teie endise konkurendi nägu? Või olete vaadanud võistlustel kõrval parkivat autot, kust teie hea sõber võtab lisaks oma spordikotile välja ka meetripikkuse jõnglase, seljas 3 numbrit suuremad klubi o-riided?

Õeldakse, et käbi ei kuku kännust kaugele. Kui "kännud" istuvad kogu aeg maastikul, kaart nina ees ja kompass näpus, polegi käbidel mujale kukkuda, kui sinnasamasse maastikule. Kui ehk tutvaks mõne sellise käbiga?

Egle ja Matis Pääslane

Egle (10) ja Matis (8) kuuluvad sarnaselt oma vanematele Minijale ja Priidule OK Ilvese ridadesse. Egle lõpetas kevadel Kõrvküla Põhikooli 3. klassi ning Matis 1. klassi. Ema arvates on Eglele orienteerumisel abiks hoolsus, hea kujutlusvõime ja taip, Matisel aga piisav kogus jonni, loogiline mõtlemine ja kiired jalad. Lisaks orienteerumisele õpivad mõlemad ka valla muusikakoolis, Egle klaverit ning Matis plokkflööt.

Oma esimest kokkupuudet orienteerumisega lapsed ei mäleta, mille peale ema lisab, et ega nad ei saagi mäletada. Egle

sündis pärast korralikku jalutamist kevadisel neljapäeval ja juba 1,5-kuuselt loksus rongiga Valgemetsa poole. Pere sõitis ERAZ-iga (mürises hirmsasti) tekkõbimisega Hiiu maale EMV-le, Egle oli siis 3-kuune. Matis alustas natukene vanemas eas, sest kahe sülelapsega läks reisimine raskemaks. Küll aga käisid lapsed kaasas Ilvese lastelaagrites ja paljudel võistlustel.

Küsimuse peale, mis stimuleerib õde-venda vihmaga porisessa metsa jooksmine, arvas Egle, et tahab võistlustel oma sõbrannasid võita. Treeningule porisessa

metsa küll ei lähe. Matis arvates on lahe poriga pritsida ning tema läheks iga päev sopasessa metsa mudamaadlust mängima. Küll aga on mõlema- ja juhtunud seda, et registreerimisel tahetakse ennast kirja panna, kuid võistluspäeval on tahtmine möödas. Enamasti mõeldakse veel kord ümber ja rajal läheb hästi. Ema sõnul on Egle vanem ja teeb seetõttu selgemad otsused.

Kui rada on ühine, võistlevad õde-venda vaatamata vanusele ka omavahel. Minija arvates on omavahelises võistluses tähtis

Egle ja Matis

Foto erakogust

ka koht. "Üksikud korrad on Matis Eglet võitnud. Mind pahandab see, et ainult nõõripidi joostes saab tihti võita neid lapsi, kes kaarti loevad ja "lõikavad". Matis isegi uhkustab sellega, et ta kaarti

korraldada. Korrad tekkinud kartusest on väga raske lahti saada. Lapse enda eeldustest peab Egle lüliseks loogilist taiplikkust. Nõõrirajad on ju enamasti tehtud nii, et õige etapivalik on kõige lihtsam etapivalik ning nõõr teeb vaid eksitavaid haake. Kui laps metsa ei karda, julgeb

õlde ei vaata ja saab kiiremini. Nüüd 4-ESTil julges Matis ühel päeval teed pidi lõigata. On päris pikk tee sellest, et laps näeb kaardil "lõikamise" võimalust, kuni selleni, et ta otsustab nähtu ka teostada." Lisaks orienteerumisele meeldib Eglele vaadata televiisorit, klaverit mängida ja veeta aega koos sõbrannadega, Matis arvates on vahva Leedus käia, rattaga sõita, ujuda ja sõpradega mängida.

Egle oli ema sõnul väikesena suur jutupaunik, kõik tema "kuldset sõnad" on talletatud perealbumisse. Näiteks tuli Egle sünnitusmajja vanda vaatama, astus palatisse ja hakkas rõõmust karjuma: "Näed, mul on vennakene! Ja veel üks vennakene, ja veel üks vennakene!" (palatis oli kokku 4 titat). Venna kasvades arvas õde: "See venna, kui kasvab suureks, siis on täitsa minu moodi, siis õpib tähed selgeks ja läheb kooli". Matis seevastu rääkis vähe ja hoopis tegutses - lõikas kääridega diivanisse augu ja töö oligi tehtud.

Vaatamata ema tõdemisele, et lapsed orienteerumisega regulaarselt veel ei tegele, on mõlemal ette näidata mitmelt võistluselt lisaks kõrgetele kohtadele ka head ajad. Egle peab oma parimaks saavutuseks selle aasta 4-ESTi D10TR 2. kohta ning Matis "Otepää Kevade" H8NR 1. kohta. ▣

Kenny ja Kaia Kivikas

Kaia (8) ja Kenny (10) kuuluvad samuti orienteerumisklubisse Ilves. Kaia läheb sügisel Tartu Raatuse Gümnaasiumi 3. klassi, Kenny sama kooli 4. klassi.

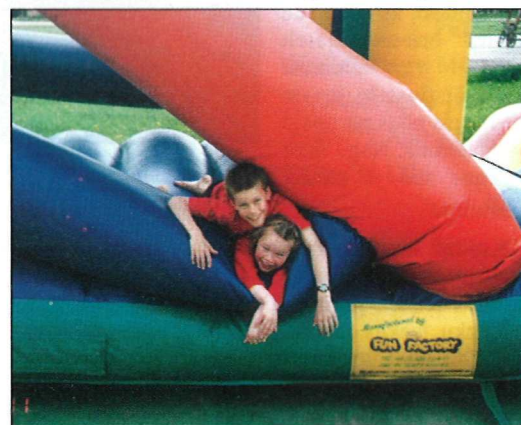
Ema Elo (Saue) teada on Kenny Eesti esimene kolmanda põlve orienteeruja. Kuna peres harrastavad lisaks emale-isale ka kõik vanavanemad orienteerumist, on õde-venda juba päris imikueast võistlustel kaasas käinud. Oma esimesi

mällestusi orienteerumisest ei suutnud ei Kaia, Kenny ega ka nende ema meenutada, tõenäoliselt oli see mõlemal lapsel mõni tillurada. Orienteerumine on lihtsalt üks selle pere elu lahutamatu koostisosa.

Kenny arvates on tema võitude põhjuseks see, et ta jookseb kiiresti ja natuke tunneb kaarti ka. Elo lisab, et peamiseks eelduseks on metsaga hea läbisaamine. Laps ei tohi metsa karta, orienteerumisrajale minek peab olema meeldiv ja tekitama positiivseid emotsioone. See on asja see külg, mida suured inimesed saavad

korraldada. Korrad tekkinud kartusest on väga raske lahti saada. Lapse enda eeldustest peab Egle lüliseks loogilist taiplikkust. Nõõrirajad on ju enamasti tehtud nii, et õige etapivalik on kõige lihtsam etapivalik ning nõõr teeb vaid eksitavaid haake. Kui laps metsa ei karda, julgeb

"nõõrist lahti lasta" ja liigub loogiliselt õigeid teid pidi, tuleb nii hea aeg kui ka lapse enese-

Kenny ja Kaia

Foto erakogust

kindlus edaspidiseks. Vanemates klassides lähevad rajad küll keerulisemaks, kuid üldine loogika nende läbimiseks jääb. Isa Eero (Kivikase) arvates ongi vähemalt Kenny puhul hea see, et ta saab kaardist aru. Isaga analüüsitakse võistluste järel ka rajad ja teevahelikkud läbi.

Kui pere otsis vastust küsimusele, mis stimuleerib lapsi porise ilmaga metsa jooksmine minema, oli neil alustuseks tükk tegemist, et meenutada mõnda halva ilmaga toimunud võistlust. Selgus, et ilma ei pane

lapsed eriti tähelegi. Palju tähtsam on Kaia puhul võimalik auhinna võitmine ja Kenny jaoks edukalt läbitud rada ning sõpradega kohtumine. Õevenna suurest tasemevahetusest lähtuvalt lastel omavahelist konkureerimist ei ole. Kenny on ka vanem, nii et tema ülekaalu Kaia suhtes võtavad kõik osapooled loomulikuna.

Kenny käib lisaks orienteerumisele talvel Tartu Suusaklubi suusatrennis. Veel meeldib talle rulluisukude ja jalgrattaga sõita, *footbag*iga mängida, breikida, lumelaua ja mootorrattaga sõita.

Nagu arvab ema - Kenny on selline tänapäevane noorhärä. Kaiale meeldib ujuda ja sõbrannadega aega veeta. Nendega koos käib ta siis vastavalt hooajale kas suusatamas, aeroobikatrennis või jalgratta või rulluisukudega sõitmas.

Üldjuhul meeldivad õele-vennale mitmepäevased võistlused, sest siis on võimalik sõpradega pikemalt aega veeta. Eriti hea, kui ööbimine on kas telkides või suure saali põrandal. Kenny peab oma parimaks võistluseks selle aasta Ilvesteate kolmandat päeva, kui ta läks teisele

vahetusele neljandana, tuli esimesena ning tennis liidrisärgi. Kaia arvates oli tema parim võistlus paari aasta taguse Ilvese üks päev, mil tal õnnestus Kerstinit (Uiboupin) võita.

Kui mõlemalt lapselt küsiti, kas neile meeldib orienteeruda, oli kindel vastus: JAH. Kennyt võlub orienteerumise juures see, et saab joosta ning natuke mõelda ja kaarti tundma õppida. Saab konkureerida. Ja sõpru saab. Kaia arvates oleks elu ilma orienteerumiseta aga lihtsalt igav. ■

Britta ja Björn Panker

Britta (10) ja Björn (8) silkavad mööda metsa OK M.A.R.U. värvides ning õpivad Raplamaal Kaiu Põhikoolis. Brittat ootab sügisel ees 4. klass ja Björni 2. klass.

Võistlustel on lapsed vanematega kaasas olnud juba päris pisikesest peale, iseseisvalt hakkasid nõõrirajal jooksmine 1998. aasta suvest. Britta esimene kokkupuude orienteerumisega oli 1994. aasta mais Männiku neljapäevaku nõõrirajal, kui ta oli 3-aastane. Björn käis esimest korda metsas aga õega ja ema Ruttiga (Räbovoitra) sama aasta juunis Aegviidus, kus pere naised ta käruga rajale kaasa vedasid. Kärü jäi aga pidevalt kändude taha kinni ja toona 1-aastane Björn sai korraliku sõidu.

Björnil on ema sõnul kiired jalad, kuid "lõigata" oskab ta hetkel ainult kõige lihtsamaid variante. Veel eelmisel aastal jooksis poiss kaart taskus ning kasutas orienteerumiseks maastikul looklevat nõõri. Britta eeldusteks on tähepanelikkus - ta vaatab hoolikalt kaarti ning oskab otse minna. Jooksukiirus on aga tüdrukul aeglasem. Kuna

tavaliselt on H8NR ja D10NR samad, siis käib õe-venna vahel ka omavaheline võistlemine. Paar aastat tagasi võitis tavaliselt tänu oma jooksukiirusele Björn. Hetkel aga, kui Britta rohkem kaarti tunneb ja oskab "lõigata", kipuvad temal paremad ajad olema. Ema Rutt lisab, et kui Britta juhtub auhinna võitma ja Björn mitte, on tüli

majas. Pärast võistlust vaadatakse peres rajad üle - lapsed näitavad oma teevalikud ning koos arutatakse, kuidas oleks saanud veel paremini "lõigata". Britta joonistab oma kaardile ise läbitud rajad peale, Björn seda veel ei oska.

Kui rääkida v i h m a s e s t ilmast ja porisest metsast, siis Britta arvates on see hea, kuna siis on niiske ja ei hakka palav. Björnile meeldib, et vihмага lähevad jalad märjaks ja saab lompidest läbi joosta. Tavaliste tossudega ju lompidesse minna ei lubata!

Võistlustest oli Brittale väga oluline osalemine Ilvesteate raames toimival Noorte Ilvesel - ikkagi esimest korda ilma nõõrita metsas. Björni arvates oli tema olulisemaks võistluseks 4-EST Kirikukülas, kus ta võitis H8NR klassi.

Õele-vennale meeldib väga ka

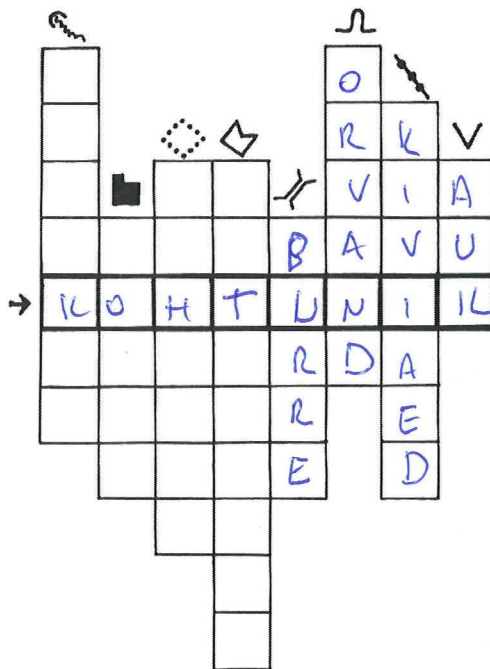
ujumine, suusatamine ja rattasõit. Sellel suvel on pere ratastega matkanud Vormsil, Noarootsi poolsaarel ja Paunküla ümbruses. Britta unistab kilpkonnast, kogub kleepse, armastab nukkudega mängida ning on ema arvates hea ja tore tüdruk. Björn unistab koerast või kas-

sist, kogub samuti kleepse ning armastab kohutavalt magusat süüa. Ema sõnul on Björn elav ja energiline poiss, kellele meeldib väiksemate lastega tegeleda ning kellest saab suure tõenäosusega tulevikus lasteaikakasvataja. ■

Björn ja Britta
Foto erakogust

LASTE RISTSÕNA nr 3

Ristsõna lahendussõna tuleb toimetada 3. septembriks kas e-postile kaidi.oone@depo.ee või anda mõnel võistlusel-neljapäeval **Kaidi Oone** kätte.

Kokku ilmub sel aastal 4 ristsõna. Iga kord õigestivastanute vahel loosime välja 1 kg komme. Nende vahel, kes vastavad õigesti kõigile neljale ristsõnale, loosime aasta lõpus välja **üh** **Orienteeruja aastatellimuse**. Igas lehes avaldatakse ka kõigi õigestivastanute nimed.

Eelmise ristsõna õige vastus oli **JOOGIPUNKT**. Kotitäie komme saab **Hannula - Katrin Pandis**. Õigesti vastasid ka **Taavi Talver, Lauri Sild, Karmen Alnek, Kalev Ernits, Kaisa Ilves, Anneli Tamla ja Kristi Tomson**.

KAIDI OONE

Valgast Riiga

Jürgen Einpaul

Fotod autori erakogust

Nendele, kes veel ei tea: juttu on 2. – 5. juulini OK Läti Tissu aktivistide eestvedamisel toimunud ligi 180 kilomeetrisest matkast Valgast Riiga.

A —> Ü

BUSSID Hakkasid millegipärast meie ümber tiirutama, kui me surmväsinult Riias endale magamiskottide laiali laotamiseks sobiva murulapikese leidsime. Hiljem tuli küll välja, et neil oli selleks täielik õigus, kuna meie olime sattunud bussijaama.

EESKUJUD

Muidugi Kristjan Jaak Peterson. Teda meenutati matka jooksul korduvalt. Aga ka kõik teised, kes jalgsi nii pikka maad läbinud on (või vähemalt kavatsenud seda teha).

GAUJA Meie parim kaaslane kogu matka jooksul. Esimene kohtumine oli meil küll veidi ootamatu, kuid hiljem kosutas ta meid pea alati meeldiva supplusega. Ausõna, sellist laia, kiirevoolulist ja ideaalse liivapõhjaga jõge Eestis ei leidu ja see on ka üks

peapõhjuseid, miks kunagi Lätti tagasi minna.

KAART Ei olnud just EMV kaardi tasemel, jättes suhteliselt palju improviiserimisruumi. Aga ajas asja ära.

KAVALUS Ehteestlaslikult taipasime me kohe, kuhu lätlastel tee tegemata on jäänud ja asusime asja kallale, tähistades tulevase rajatise oma jalajälgedega soos ja võsas. Aga saime päris mitu kilomeetrit maha lõigatud.

KES Seitse Eesti noorienteerijat, üks lihtsalt Eesti noor ja üks Jõgi. Kahjuks Läti oma.

KIRVES Tanel avastas kirve juures uue omaduse – iga päevaga läks see üha raskemaks, hoolimata sellest, et seda üldse ei kasutatud. Aga matkaspetsialistid olid käskinud selle kaasa võtta ja nii see Taneli igahommikusest nurinast hoolimata ta koti küljes rippus.

LIPP Saavutas ka lätlaste hulgas oodatult suure populaarsuse. Vajus lõpupoole miskipärast poolde vardasse, kuid pidas siiski vapralt lõpuni vastu.

MAASIKAD Maksid Valmiera turul 60 santiimi kilo. Ja kilost võis end juba

peaegu lõhki süüa. Koos kolmetunnise päevitamiseiga linnapargis lihtsalt suurepärased.

METS Tõelised orienteerijad vaatavad ikka alati sennapoole. Üldiselt ilus, eestilik. Läbitavus väga heast halvani, maksimaalne kõrguste vahe 150 m, ühel nõlval 80. Niisketes kohtades palju nõgest.

MIKS See on juba pikem jutt. Lühidalt, eelmisel aastal ümber Hiiumaa matkanud Peetri, Taivo, Lauri ja Markuse (Puusepp) matkajutud tundusid ülejäänutele nii ahvatlevad, et üritust otsustati laiendatud seltskonnaga korrata.

MOTELL Cesise lähedal sai vist küll hulgaliselt kliente juurde. Ei näe ju igal hommikul otse aknast, kuidas kaheksaliikmeline seltskond 50 meetri kau-

gusel keset heinamaad magab.

MÄEFINIŠ Siguldask bobiraja kõrval andis võidu Peetrile. Aga üles jõudsid ja kahebobis sees istuda said kõik.

NAVITROLLA

Toetas meie üritust

niipalju, et maalispilved taevasse. Või oli tegu lihtsalt ilmataadi tehtud väga heade koopiatega. Kahjuks nad päikese ette küll ei jõudnud.

NÄLKJAD Saabusid kutsumata külalistena kõigi meie asjade vahele, kui me Strenci lähedal esimest ööd veetsime. Hommikul tegime me neile kohe selgeks, kellega nad tegemist on teinud.

PUHKUS Üldiselt iga tunniajase

Gauja - meie parim kaaslane kogu matka jooksul. Veemõnudest peab lugu ka Taivo Timmusk.

NOORENDIK

kõndimise järel 15 minutit. Enamasti venis see muidugi pikemaks. Lisaks ligi tunnised ujumispeatused ja suuremates asulates toimunud poeskäigud. Hiljem kodus ilma seljakotita ringi kõndimine oli ise üks suur puhkus.

PÄIKE Põletas. Eriti viimasel päeval, kui me 50 km mööda kiirtee serva kõndisime. Isegi Reigo ei olnud koju jõudes enam päris valge nahaga.

PÜRAMIID Vangaži linnas (arvatavasti tähendab see läti keeles Kuusalu, 30 km Riiast Valga poole) püstitati vaid kümne minutiga ainulaadne turismiatraktsioon. Kahjuks on see ainus teadaolev foto nimetatud ehitisest, kuna lagunes see veel kiiremini

Seitse Eesti noorienteerujat, üks lihtsalt Eesti noor ja üks Jögi.

RIIA KELL KOLM ÖÖSEL Ilus. Alates kella veerand neljast pime, aga ilus. Kahjuks eelistasid seitse meist viimased 8 kilomeetrit seda ilu nautida läbi trammiakna.

line, tundus see altpoolt vaadates palju väiksem, kui poolel maal üles olles.

VÖNNU VALLUTAMINE Kolmas katse. Neid oli rohkem. Jäime teiseks. ▣

TEEVALIKUVEAD Esimene ründas meid juba 20 km kaugusel Valgast. Nimelt on eestlased harjunud, et "jögi" tähendab maksimaalselt 7 meetri laiust veenire, kust iga 500 meetri järel mõni sild, purre või vähemalt mahalangenud puu üle läheb. Tuli välja, et Lätis see päris nii ei ole ja kui kaardi järgi on järgmise sillani 20 km, siis enne ka üle ei saa.

TELGID Kodus.

TORN Lipu ülesviimine kahjuks ebaõnnestus. Nagu selliste tornide puhul tavaline, tundus see altpoolt vaadates palju väiksem, kui poolel maal üles olles.

NOORENDIKU PUUKOOL

Hooaja viimane veerandik

Tarvo Avaste

Hooaja lõpuni on jäänud vaid veidi rohkem kui üks kuu. Ees seisab sügisene meistrivõistluste tsükkel ja on viimane aeg hakata aasta jooksul tehtud töö vilju noppima.

Allesjäänud 5-6 nädala jooksul enam orienteerumist selgeks ei õpi, samuti ei jõua selle ajaga oluliselt parandada vastupidavust. Nüüd peavad treeningud olema suunatud kiirusliku võimekuse parandamisele ja hoidmisele. Olulisel määral aitab edule kaasa ka õige vaimne häälestus ja korralik võistluseelne keskendumine.

Võistlusperioodi treening

Ühte ja kindlat tippvormi viivat treeninguretsepti, mis igaühe jaoks ühtviisi hästi toimiks, ei ole olemas. Kui talvise mahutreeningu ja hooajaelse kevadise treeningu jaoks võib pakkuda universaalseid meetodeid, siis sobiva võistlusperioodi treeningumudeli peab igaüks endale ise katsetades leidma. Võistlusperioodi treeningu puhul on lihtsam nimetada asju, mida teha ei tohi.

Harjutused, mida tuleks vältida

Kuna eesmärgiks on kiirus ja teravus, siis tuleb hoiduda mitmetunnistest aeglastest nüristavatest jooksuotest. Vaid taastavatel treeningutel on madala intensiivsusega jooks omal kohal, kuid ka siis tuleb jälgida jooksutehnikat ja vältida lohisevat sammu. Kindlasti ei sobi võistlusperioodi treeningusse pikad ja kurnavad jõuharjutuste tsüklid. Olen siiski kuulnud, et mõned tipptegijad on ka võistlusperioodil teinud jõuharjutusi, kuid need on olnud ühekordsed, suhteliselt kõrge intensiivsusega treeningud, kus harjutuste korduste arv on väike ja lisaraskused väga kerged või puuduvad hoopis.

Intensiivsed treeningud

Milliseid treeninguid tohib võistlusperioodil teha? Kuna võistlusel on tarvis kiiresti joosta, siis on soovitatav vahel ka treeningutel organismile meelde tuletada, kuidas see kiiresti jooksmise tunne on. **Tähtsaimaks võistlusperioodi treeninguvahendiks on intensiivne jooks.** Võimaluse korral tuleb osa intensiivseid

treeninguid teha võistlusolukorraga sarnastes tingimustes, st metsas kaardi ja kompassiga joostes. Vajalik on maksimaalselt ära kasutada vähemtähtsaid võistlusi ja päevakuid, kus peab keskenduma kindla treeningharjutuse sooritamisele ja unustama võistlemise. Päevakutel on võimalik kogu harjutus kaardile täpselt ära märkida (asimuutlõigud, joonorienteerumine vms). Teatud osa kiirustreeninguid on vajalik pühendada ka "puhtale" jooksule, eelistades siiski jooksmist metsateedel või teedeta maastikul. Sobivad harjutused on lõigutreening, tempokross või fartlek. Kui kiiresti ja kui pikki lõike või tempokrosse teha, peab igaüks ise teadma. Rusikareegel ütleb vaid, et võistluse lähenedes peab kiirus kasvama ja lõigud (distant) lühenema.

Taastumine

Teine keeruline probleem võistlushooaja planeerimisel on kiirustreeningute ja taastavate treeningute õige doseerimine ja võistluseelsete taastumispäevade sisustamine. Kui sageli teha intensiivseid treeninguid ja kuidas jaotada taastumispäevi, peab jällegi igaüks oskama ise

otsustada. Noorteklasside võistlejale võiks ehk piirmääraks seada 2-3 intensiivset treeningut nädalas, mille hulka tuleb arvestada ka võistlused. Liiga palju ja liiga intensiivselt treenides on oht jõuda ületreenituse seisundusse, milles väljatulekuks kulub enamasti mitu kuud.

Vaimne ettevalmistus ja keskendumine

Võistlussoorituse õnnestumise eelduseks on korralik keskendumine eelseisva tegevuse sooritamiseks. Kindlasti ei tohi mõelda tulemusele. Raja läbimise ajal peab pea tegelema ainult rajameistri poolt püstitatud ülesannete lahendamise ja nende lahenduste veatu täideviimisega. Kui peas uitavad muud värvilised mõtted, on halvavad otsused ja sooritusvead kerged tulema. Eriti hulluks läheb asi aga siis, kui võistleja näeb vaimusilmas end pjedestaali kõrgeimal astmel auavaldusi vastu võtmas ja kõrvus kumisevad pidulikud fanfaariheliid. Siis on koht lõpuprotokolli tagumises pooles kindlustatud. ▣

Karula kolmapäevakud – tasub proovida!

Ruth Vaher

Viktoriiniküsimus: Milline Eesti talu peab oma päevakuid? Õige vastus on Eha ja Toivo Kotovi Silla talu Valgamaal Karula vallas.

Karula päevakud toimuvad teist aastat. Eelmisel aastal peeti neid neljapäeviti, kuid sel aastal otsitakse Lüllemäe ümbruses kaardi ja kompassi abil kont-rollpunkte kolmapäeviti.

Meie hulgast lahkunud Remo Anton palus läinud aasta Valgamaa tavaraja MV ajal Karula päevakute peakorraldajalt Toivo Kotovilt: *Kuule Toi, tee järgmisel aastal Karula päevakud mõnel muul päeval! Siis me saaksime osaleda nii Tartu neljapäevakutel (mis väga sageli toimuvad Pühajärve vallas Valgamaal) ja Karula päevakutel. Siis me saaksime nädalas juba päris hea orienteerumiskoormuse.*

Valik langes Põlva teispäevasid karikavõistlusi silmas pidades kolmapäevale. Ära kasutades Võru kolmapäevakutel tekkivat suvevaheaga ja ka meie orienteerumiselus üleüldse maad võtvat suvevaheaga.

Mõnes mõttes toimusid tänavused Karula kolmapäevakud ka Remo mälestuseks.

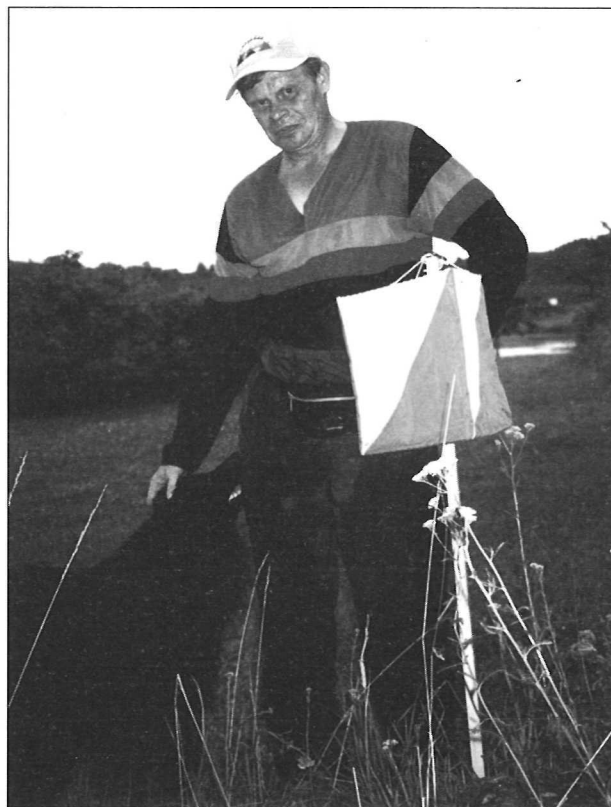
Karula (ja tegelikult kogu Valgamaa) orienteerumiselus eestvedajaks on juba üle 20 aasta olnud üle tõusude ja mõõnade Toivo Kotov. Vanema põlve orienteerujaile tuntud Toi palub siiski lisada, et ilma Eha Kotovita poleks ta midagi suutnud. Aga nüüdsest ei pruugi Eha enam ennast sugugi kindlalt tunda. Kuidagi märkamatult on suutnud ennast Karula orienteerumiselul sulatada veel üks Karula mees - Meelis Hannus. Kaks orienteerumispäevakute rada + üks rahvusvahelise kehalise kasvatuse õpetajate suvelaagri jaoks väga hästi tehtud rada pole ennast alles algajaks tegijaks pidava mehe kohta sugugi halb saavutus.

Täna on juba toimunud kõik plaanitud 6 Karula o-päevakut. Lõpetamine on planeeritud 29. septembrile, mis toimub juba traditsioonilise Karula Mihklipäeva matka raames Karula kultuurimaja korraldusel.

Küsimusele, miks Toivo Kotov päevakuid korraldab, vastas ta, et eelkõige nostalgias. Toivo on üks neist, kellel õnnestus reformida 1971. - 77. aasta jooksul Tallinna o-neljapäevakute sari just selliseks, mis muutis taolise ettevõtmise kogu Eestimaal

kiiresti ülipopulaarseks.

Teiseks põhjuseks, miks Toivol jätkub tahtmist asjaga jännata on salasoo, et võib-olla leiab ta Karula lähiümbrusest veel ühe Sixteni (aga miks ka mitte veel ühe Kersti, Tiidu, Virve, Tauno, Juta, Jüri, Ulvi, Remo, Siiri, Janne jne.). Toivol on olnud seda õnne, et rääkida neile ühe esimesena orien-

Karula kolmapäevakutele ootavad teid Toivo Kotov ja tema ääretult sümpaatne koer Mõmmi.

Foto Maret Vaher

teerumise aabitsatõdedest ja olla juures, kui nad seda ka kuulda võtsid.

Nagu Karula kolmapäevakuid tutvustavast igati positiivsest ja julgustavast voldikust võib lugeda, on tegemist orienteerumissprindile sarnaneva sarjaga. Võistlusi peetakse kaartidel mõõtkavas 1:5 000 ja 1:10 000. Radade pikkused vastavad enam-vähem tänapäeva sprindiraja nõuetele. Aga tihti peale võib sellest, mis

eliitorienteerujale sprint, kujuneda algaja jaoks lausa maraton. Omal ajal Eesti ja isegi tollase N.Liidu paremikkku kuulunud Toivo arvab nii: *Alati peame mõtlema selle peale, mismoodi me ise oma esimesi orienteerumissamme astudes tundsim ja välja nägime!*

Karula o-päevakutel peetakse arvestust nii edukuse kui usinuse sarjas. Edukusel lähevad arvesse kohad etappidel, usinusel arvestatakse osavõtukordi.

Mihklipäeval väljaloositavale usinuse sarja Suurele Auhinnale on praeguse seisuga Toivo Kotovi sõnul palju kandidaate. Peaaegu igal etapil on kohal käinud perekond Adler Sangastest. Koikküllast on tihti jooksmas 4-5 poissi. Sealse grupi eestvedaja on perekond Kangrud. Annika ja Joosep Toit Kaagjärv külast Karula vallas teavad, mis täpselt on Karula o-päevakud - Annika võitis eelmisel aastal oma vanuseklassis MiniPrixi - "Silva" kompassi.

Sügisel alles kolmeseks saav Anna-Liisa Hannus oskab juba eelmisest aastast teha kompostrimärget oma osavõtukaardile. Ainult isa Meelis peaks igaks juhuks ühes olla (juhaks, kui mõni tormist allakukkunud puu on sellises asendis, millest Anna ei oska ega jõua veel alt ega ümber minna. Rääkimata üleronimisest).

Perekond Murud on leidnud oma lahenduse Karula päevakutel osalemiseks. Samal ajal, kui isa Kalev üritas võitu M 21 klassis, osales tema pere (abikaasaa ja kaks väikest tüdart) aktiivselt vabaklassis, kus tulemuse saab juba 1 KP läbimisel, millele järgneb kohe automaatselt võimalus Karula o-päevakute Grand Prix auhinna loosimisel (vastavalt relemendile = 1 osavõtukord 1-le loostilongile). Hetkel peaks nende rekord olema 8 KP-d ühel päevakul.

Orienteeruja arvab igatahes, et järgmisel suvel tasub kaeda ka Karula kanti ja osaleda sealsetel päevakutel. Vaimustust tekitasid allakirjutatule, kes osales Kõstjärve päevakul, nii 1:5 000 kaart, rajad kui ka korraldus.

Lõpetuseks mõned väljavõtted Karula o-päevakute voldikust tõestamaks korraldaja professionaalsust ja päevakute sõbralikkust ka esimest korda kaardi ja kompassiga metsa mineja suhtes (*vt kõrval*).

26. juunil 2001 ilmus Eesti spordi biograafiline leksikon. Tekst mahub 800 leheküljele ja raamatu kaal on üle kilo. Leksikonis on 4051 artiklit ja neid saadab 3260 fotot.

Selle raamatuga täienes Entsüklopeedia-kirjastuse seni ilmunud erinevate elu- ja kultuurialade leksikonide pikk nimistu. Kaks meest - Henn Saarmann ja Erlend Teemägi on selle põraka sünni juures olnud tegevad. Töödega alustati 1989. aastal, mil lõppes ankeet-küsimustiku koostamine ja esimesed 2000 ankeeti vastamiseks välja saadeti. Suurem osa sportlastest eelistas vastamise asemel kõva trenni, vastuseid laekus vaid 8% jagu. Seejärel läksid koostajad kavalamale ankeetide korjamise süsteemile. Otsiti erinevate spordialade kergete meelseid, kes nõustusid spordileksikoni tarbeks oma ala inimeste ankeete kokku korjama, neid täiendama ja neist leksikoni jaoks sobiva artikli valmistama.

Maailmas selliseid unikaalseid kõigi spordialade leksikone ei tunta, seetõttu tuli eeskujuga võtta 1937. a. Eestis ilmunud spordileksikonist ja ka teistest Eestis ilmunud eriala leksikonidest.

Milliste tegude eest võis sportlane sattuda spordileksikoni lehekügedele?

Kriteeriumid, mille alusel sportlased ja sporditegelased "raamatusse raiuti", on igati tunnustamist väärt. Spordileksikoni lehekülgedel taheti esitada kõiki rahvusvaheliste tiitlivõistluste medalioomanikke ja kõiki olümplasi, kõikidel spordialadel vähemalt 5-kordseid Eesti meistreid (vaid ujumises 10-kordseid meistrid ja kergejõustikus ka rekordioomanikud), siis veel teenelisi treenereid ja sporditegelasi,

kõikide alaliitude juhte, spordikomiteede (valitsuste, jne.) silmapaistvamaid juhatajaid, kõrgema kategooria kohtunikke (üleliidulise- ja rahvusvahelise kategooriatega), spordiajakirjanikke ja statistikuid.

Orienteerujaist pääsesid leksikoni 53 sportlast. Leksikoni kuuluvad EOFi ja EOLi presidendid: Aleks Kaskneem 1959-1960, Ilmar Kask 1960-1962, Anto Raukas 1962-1964 (üleliidulise kategooria kohtunik 1967), Uno Semper 1964-1969 (üleliidulise kat.kohtunik 1974), Vello Rootsi 1969-1970, Heino Kask 1970-1984 (ENSV teeneline sporditegelane 1981), Kalju Vaikjärv 1984-1993 (EOKi liige 1988-92), Leho Haldna 1993- (EOK liige 1993-).

Leksikon esitab üleliidulise kategooria kohtunikke: Rein Välba 1967, Rain Lahtmets 1967, Tiiu Orutalu 1968, Avo Saue 1975, Tõnu Raid 1976 (ENSV teeneline treener 1986), Kalju Tiik 1977 (ENSV teeneline sporditegelane 1981), Arne Kivistik 1981 (ENSV teeneline sporditegelane 1877). Leksikoni pääses ka Mati Poom (ENSV teeneline treener 1982). Kindlasti panite tähele, et mõni mees on spordileksikonis isegi kahe ja Arne Kivistik ning Leho Haldna koguni kolme kriteeriumi alusel.

Leksikoni kuuluvad veel aktiivsed orienteerumistegelased Tiiu Nittim, Virve Poom, Toivo Kotov, Voldemar Tasa, Vello Viirsalu ja kaardistajad Toivo Saue, Kalle Kalm ja Kalle Remm. Kokku 24 inimest. Kindlasti on inimesi, kes oleks pidanud orienteerujate mõõdupuude järele kirjas olema, kuid etteantud nõuetele nad ei vastanud ja seetõttu tabas neid paljude erinevate spordialade nimetute saatust.

Tahtlikult jäi leksikonist välja kuuekordne Eesti meister Indrek Ümarik (6-5-2-13, 1983-1992), kes vaatamata rohkem kui seitse aastat kestnud töötlemisele ja "käeväänamisele" ei andnud oma isiku kohta mingeid andmeid. Selle poolest on vist orienteerujad jälle teistest tsipa erimoodi.

Leksikoni ei mahtunud tänavuse suusa-orienteerumise EM-võistlustel kuni 23aastaste hulgas kolmanda koha välja sõitnud Margus Hallik. Leksikoni esimene pool oli juba tekstina kinnitatud, H-tähega nimed lõpetatud, trükivariandi ettevalmistused käisid ja esitamist vääriv saavutus jäi seekord leksikoni panemata.

Selle teose kohta on juba palju häid sõnu öeldud. Eriti tuleb esile tõsta ammendavat isiku- ja ajalooliste andmete hulka. Väga põhjalik on ilmunud ja kasutatud spordikirjanduse loetelu. Allakirjutanu tõstab kahele koostajale kaabut, kuid lisab mõned omapoolsed soovid. Raamatus on puudu igasugune viitematerjal. Väga oleks vaja täiendada köidet isikuregistriga, viidetega spordialade esindatuse kohta (mis alad on esitatud, kui paljude tegelastega ja millistel lehekülgedel), puudust tunneme olümpialaste, olümpiavõitjate ja maailmameistrite erinimekirjast. Hea oleks esitada ka nimestik treenereist, kelle õpilased pääsesid leksikoni ja võimlemise õpetajaist, kes ise leksikoni ei pääsenud, kuid kelle juhendatud õpilased raamatus arvukalt esinevad. Tänapäevasel arvatiajalust ei tohiks selline teave küll raamatust välja jääda.

Sõprade ja tuttavate eest leksikoni lehtedel hoolitses TÕNU RAID

PÄEVAKUD

Kogenud orienteerujad soovivad:

1. Enne mõttele, siis tegutse. Kiirustamine ja kiire tegutsemine on kaks eri asja.
2. Orienteeri alati kaart – sea kompassi (või päikese) abil kaardi põhjasuund vastavusse loodusega.
3. Tee endale kaardil selgeks, kus sa oled ja kuhu tahad minna.
4. Kui eesmärk on selge, vali endale jõukohane liikumistee ja määra kindlaks mineku suund.
5. Stardist või kontrollpunktist väljudes kontrolli, kas sa ikka lähed õiges suunas.
6. Liikumisel seosta kõik objektid maastikul kaardiga ning vastupidi. Kaardilugemine on kaasaja orienteerumise alus

7. Ära lase kaasvõistlejal end valitud teelt kõrvale meelitada. Liigu enda valitud teed pidi ja lase tormajail minna – kusagil nad kindlasti eksivad.
8. Eksimisel rahu! Tuleta meelde, kus teadsid viimati kindlalt oma asukohta kaardil. Kuhu sa sealt võisid minna? Otsi maastikul selge äratundmise koht (mõni suur objekt) ja leia see paik kaardilt üles. Viimases hädas katsu mingis kindlas suunas liikudes jõuda mõne suure, selge orientiirini (maantee, jõgi vms.)
9. Pärast raja läbimist analüüsi oma tegevust. Õpi nendelt, kes sinust paremini esinesid.
10. Ära anna alla! Kui läkski kehvasti, siis proovi järgmine kord uuesti!

Eetikast

- * Orienteerumisega tegelemine eeldab ausat mängu. Ainult sellisel juhul pälvivad kaaslaste lugupidamist
- * Orienteerumisvõistlus toimub maastikul, kuhu on kätkevad paljude inimeste töö ja vaev. Orienteeruja austab seda, väldib põllu- ja metsakultuuride tallamist.
- * Võistluste õnnestumine ei ole mõeldav, kui leidub kasvõi üksainus lohakas või pahatahtlik inimene, kelle süü läbi hävib kontrollpunkti sisustus.

Kaks aastat enne Põlvat...

Tarmo Siimsaare

Tänavu selgitati maailma parimaid orienteerumisjuuniore Ungari ühe suurlinna Miskolci vahetus läheduses asuvas mägedes.

Seekord oli 10-pealine *Estonia team* koostatud suuresti 2 aasta pärast Eestis toimuvat MMi silmas pidades, sest koguni kuuel osalejal avaneb võimalus just siis võimalus oma parimad esitused teha. Konkurents kohtadele oli igati olemas ning kaasa võeti just need, kes katsevõistlustel sõelale püsima jäid.

Koondisesse pääsesid lõpuks: **Sander Vaher**, **Annika Rihma** ja **Liis Johanson** OK Kobrasest, **Tarvo Klaasimäe** ja **Kadri Limberg** Rakvere OK-st, **Eveli Saue** Hiiumaa OKst, **Riho Taba** Ilvesest, **Martti-Jaan Miljan** TA-OK-st, **Anti Sklave** OK Orvandist ja **Tarmo Siimsaare** Võrust. Treener- esindajatena olid kaasas Maido Kaljur ja Paul Poopuu.

Ärasõit toimus pühapäeval 8 juuli hommikul. Võistkond sai täies koosseisus kokku alles Riia lähistel, sest Maido tuli kaugemalt kandi rahvaga just sinna ja jättis oma kuulsa "RAF" bussi nädalaks ühte suvalisse bensiinjaama suvitama. Sõit kulges ilma viperusteta. Õnneks oli ka bussijuht "mees omal kohal" ning see et ta pidureid eriti ei vaja, sai selgeks juba Haanja teepeenraid lõigates. Esimese öö veetsime Poolas ja esmaspäeva õhtuks olime õnnelikult kohal.

Võistluskeskuseks oli valitud linna puhkekompleks, mis millegi luksuslikuga küll silma ei paistnud, sest elamiseks saime neljakohalised boksid, mis koosnesid 3-st seinast ja suurest uksest, mille kohalt valgus sisse paistis.

Model event

Tagantjärele võib öelda, et ta andis täieliku ülevaate eesseisvatest raskustest. Üldplaanis võiks öelda, et kaartidele pilku heites võis sarnaseid jooni leida Lõuna - Eestis asuvate Obinitsa nõlvade ja orgudega (erinevus oli selles, et mäed olid Ungaris tublisti suuremad ja koduse okaspuu asemel oli valitsevaks pöök). Bussis paljuräägitud lubjapõletusahjud meenutasid maastikul

kuigivõrd koduseid pommiauke. Täielikuks mõistatuseks said aga pruunid ristid, mis vähemalt meie silmis jäid vaid "kohtadeks metsas". Kardetud okaspõõsaid esines õnneks vähe, see-eest olid nõlvad kaetud lahtise kiviklibuga, mis tegi allajooksmise küllaltki ohtlikuks.

Õhtuse vaba aja sisustas võistluste ametlik avamine Miskolci kindluses. Ungarlastele oli see juba teine kord sellist üritust nagu JMM läbi viia ja seda, et korraldusega on tublisti vaeva nähtud, näitas

Lühiraja finaali

A-finaal sedavõrd häid emotsioone kui eeljooks, enam ei pakkunud. Paistis, et meie eeldataval esinumbri Evelil oli sell-eks MMiks sedakorda püssirohi otsa saanud ja oma tavapärasest sooritusest ta enam teha ei suutnud. Noored poisid pidasid omavahel kõva lahingu ja lõpetasid vastavalt Riho 46. ja Sander 47. kohaga.

Mina jätsin oma hea soorituse 4.sse punkti kus suustin vähemalt 2minutilise vea kokku keerata. Edasi toimus justkui vigade parandus, mis lõpuprotokollis andis lõpuks 24 koha. Rada ise oli üsna omapärane, tihnikud vaheldusid kiviste lagedatega mistõttu tuli osata hästi "käiku vahetada" ja nii mõnigi jäi sellega häтта.

Põhjust pidutseda oli leedukatel sest üks neiu suutis end välja joosta hõbemedalile. Võitis mullune pronks soomlanna Minna Kauppi. Noormeestest sai esikoha norralane Marius Bjugan.

Seda, et konkurents maailmas on ühtlane, näitab näiteks fakt et 25 parema seas olid esindatud 16 erineva riigi võistlejad.

Siinkohal võiks ära märkida ka ühe võistluse omapära; nimelt said korraldajad hakkama sellise tembuga, et kõikidel päevadel (v.a teade) oli finiš samas kohas. Seega toimusid võistlused tegelikult ühe suure kaardi peal.

Õhtuseks meelelahutuseks olid korraldajad välja pakkunud linna teises servas asuvate maa-aluste soojaveebasseinide külastuse, mis paljudele jäi võimaluse üheks meelde jäävamaks mälestuseks.

Tavarada

Kui lühirada toimus üsna inimlikes tingimustes, siis tavaraja päevaks tõusis termomeeter juba üle 30 kraadi ja see andis rajal kõvasti tunda. Tagantjärele võib öelda, et tegu oli ühe siiani tõsiseima katsumusega, sest finišis virvendas silme ees päris kaua. Rada oli üles ehitatud sellise skeemi alusel, et esimesel poolel tuli pikkadel etappidel üle mägede (ümber minna ei olnud võimalik) tuld anda ning teisel poolel kasutada rohkem mõistuse abi, kui selleks ajaks sinna üles veel midagi järele oli jäänud.

Eesti koondis oli valitud 2003. aasta JMMi silmas pidades – 60 % koondislastest ehk 3x H16, 3x D18 ja 1 x H18 proovisid jõudu endast 2 kuni 4 aastat vanematega.

Foto Tarmo Siimsaare erakogust

juba avatseremoonia, kus linnapea oma paarikümne minuti jooksul jõudis kokku võtta linna ajaloo ja riigi vägiteod. Avamise kulminatsiooniks kujunes aga kohaliku linna võimlemisrühma *Big balls* meelde jääv etteaste.

Lühiraja kvalifikatsioon

Võistlused algasid sel aastal lühiraja kvalifikatsiooniga. Maastik ja rajad olid suhteliselt "söödavad" ja need kel kõik välja ei tulnud, pidid selles vaid iseend süüdistama.

Eestlastest pääsesid A-finaali Eveli, mina (Tarmo) ning noored tegijad Sander ja Riho kes peale seda võisid JMMi juba kordalainuks pidada.

Õhtuseks põhitegevuseks kujunes võistkonna tutvustuslehe valmistamine; et kõigil endast pilti kaasas ei juhtunud olema, siis kasutati selleks passikoopiaid. Järgnes paar lõbusat tunnikest käsitööalast nikerdamist ning kui lisati veel mõningaid illustratsioonide, saadi suhteliselt "seeditav" tulemus.

Püstipäi võis tavarajalt lahkuda vaid Sander, kes jäi lõpuks pidama 35. kohale. Teistel oli, mille üle kukalt kratsida. Enamsasti ikka vigade üle, sest joosta oli kõigil raske. Tavaraja võitis kaheaastase vaheaja järel taas venelane Andrei Khramov.

Puhkepäeva sisustasime maaaluseid koopaid pidi uidates. Need kellel tavarajast liialt jõudu liialt üle jäi, said seda rakenda da avatud raja võistlusel.

Teade

Teate poolelt võib ainsa positiivse noodina välja tuua selle, et võrreldes eelmise aastaga said kõik Eesti võistkonnad protokollis tulemuse (poiste teine võistkond võitis esimest, nagu ikka Eestile kombeks). Sedakorda küll õige napilt, sest lõpuks jäi vahe vaid pool minutit). Kogu võistlus meenutaski rohkem Balti matsi, sest kõik 4 võistkonda mahtusid 3 minuti sisse. Poisid olid 18., tüdrukud 14.-ndad. Eeskujtu tuleks võtta leedu neidudest, kes tulid neljanadaks. Esikoha pälvivid rootslannad.

Noormeestest suutsid mullust edu korrata tšehhid, kuid suure üllatusena võitsid hõbemedali poolakad ja rumeenlased tulid kuuendaks.

Võistlustele pani punkti tavapärane bankett, mis küll oodatust veidi varem lõppes.

Esmaspäeva hommikul alustasime tagasiteed, järgnes ööpäevase sõidu järel võis koti üle lävepaku tõsta.

Kokkuvõttena tahaks öelda, et JMM läks sarnaselt viimase paari aastaga. Kriitikaks on muidugi põhjust, aga tuleb mõista, et kirvega ikka kurge püüdma ei lähe.

Kuigi tahaks loota, et keegi ükskord ka sellelaadse tembuga tulevikus hakkama saab...

Tarmo Siimsaare kommentaarid oma jooksudele JMMil:

Lühirada

Kvalifikatsioon: Jään selle jooksuga kõige enam rahule. Jooksin suhteliselt veatult (viga ca 1min) ja suutsin terve raja pingutada. Kaotasin parimale 2 min ja sain oma eeljooksus 9-nda aja.

Finaal: esimesed 2 punkti sujusid rahulikult, siis kaldusin nõlval joostes liialt paremale ja tegin 30 sek viga. Seejärel läksin viga parandama ja tulemuseks oli u 2 min orbiidil olek. Edasi toimus juba n.ö vigade parandus, mis lõppes 24 kohaga.

Tavarada

Võistlus toimus väga kuuma ilmaga ja

Kolmeteistkümnes Koprakarikas

Nikolai Järveoja

13. Koprakarika peakorraldaja

Kolmeteistkümnenat korda toimunud Koprakarikas vääris oma saatuslikku numbrit ja seda mitte ainult reedesel avapäeval, vaid raske katsumuse said nii võistlejad kui ka korraldajad kõigil kolmel päeval.

Varsti pärast starti avanesid taevaluugid, lisaks katsid madalad pilved Valgjärve kõrgustiku kõrgeima mäetipu ümber laiuvad metsad. Kaks tundi pärast starti, kui rajale läksid viimased võistlejad, oli kuusemetsa all juba nii pime, et vaja läinuks otsmikulampi. Sellest hoolimata leidis ilma pärast katkestajaid vähe ja lõpuajad olid lühendatud tavarajal üllatavalt tihedad. D-35 klassis mahtusid kolm esimest näiteks ühe sekundi sisse.

Ega ilm oluliselt muutunud ka järgnevatel päevadel. Pühapäeval lisandus veel külm tuul, mis häiris kõige rohkem lagedal mäel asunud stardikohtunikke. Ajalukku lähevad võistlused ka sell-ega, et kõigil päevadel sai tähistatud laster- adadel kõrge hein niidetud ja kohati ka mitmekesi talletatud. Kolmandal päeval tuli niita metsateel 600 meetri ulatuses kasvavaid 1,5 meetri kõrguseid nõgeseid, muidu poleks tee noortele orienteerujatele läbitav olnud.

Stardiprotokolli oli kantud 391 tõelist skopravõistluse fänni, keda polnud heidutanud Balti MVlt saadud kogemus kõrge heinaga maastikust. Nende hulgas olid ka mõned lätlased ja soomlased. Eesti koondislased olid Tampere MM-st nii väsinud, et startijaid polnud ühelgi päeval. Ei

ma hindasin oma füüsilist valmisolekut ilmselt liialt üle. See tõi kaasa selle, et raja esimese poolega olin end "lolliks jooksnud" ning raja teisel poolel pea kehaga enam õiget kontakti ei leidnud ja see tõi ridamisi kaasa vigu. Tulemuseks 46 koha jagamine lühiraja maailmameistriga. Poleks oodanud, et tavarajast selline katsumus kujuneb.

Kaotus 12 min- liiga palju!

Teade

Jooksin viimast vahetust. Sain Eesti teisest võistkonnast rajale 3 min hiljem ja eesmärk oli vähemalt neile ära teha. Kahjuks kukkusin teise punkti minnes ja lõhkusin kompassi.

See viis tuju alla ja tingis paar viga. Kaotus parimale oli 6 minutit. ■

meelitanud neid ka eliitklassis päevaauhinna võitmise võimalus.

Pärast esimest päeva võis arvata, et päeva võitja Tarmo Siimsaare Võrust võiks ehk tänavuse kopranaha H 21 eliidis koju viia. Teisel päeval pidi Tarmo aga silmavigastuse tõttu võistluse pooleli jätma. Kui veel Raul Kudre Pekost tühistati kontrollpunkti vahelejätmise pärast, pidas plaani üldvõidule juba teise päeva parim, Ville Vinkel Westi klubist. Võidu ta ka sai, + 1.42 Priit Pääsalase (Ilves) ees. Raivo Oks Rakverest kaotas kolmandana juba 25 minutit. Viimasel päeval sai otsustavaks 3 km pikkune etapp, mille Pääslane lahendas teid mõõda joostes ja nii päevavõidu saavutas.

Naistest alustas edukalt Marje Venelaine Rakverest saades ülekaaluka esikoha (+4.07) Merike Vanjuki (Hiiumaa) ees, alles viies oli Triin Vask Ilvesest, kes kaotas Marjele ligi 10 minutit. Teise päeva võiduga tõusis Vask kolmandaks ja viimase päeva võit tõi talle üldesikoha Vanjuki ja Ingrid Kala ees. Marje Venelaine langes neljandaks.

Võistlusel katsetati ka uut stardikorda, mida julgeme soovitada ka teistele kasutamiseks. Viimasel minutil lubati võistlejal minna rahulikult selle pange juurde, kus asus tema klassi kaart. Viimase piuksu ajal haaras ta kaardi ja asus rajale. Selline süsteem on võistlejasõbralik ja väheneb võimalus, et orienteeruja võtab mõne teise klassi kaardi.

Teine uuendus oli see, et kaardid olid pangedes radade järgi ning tahvlile oli selgelt märgitud klasside loetelu antud rajal. Positiivne on siin see, et kui keegi võtab rohkem kui ühe kaardi, on tõenäosus, et kaart puudu tuleb, väiksem.

Järgmisel aastal kohtume 9.-11. augustil Põlva lähedal Aarnas, kus samal ajal toimub ka juunioride eel-MM. Täiesti uut maastikku kaardistab Avo Veermäe ja vana kaarti joonistab 2,5 m reljefivahega ümber Kalle Ojasoo.

Täna kõiki abilisi oma klubist ja ürituse toetajaid: Bostik Findley ASi, Otepää Lihatoöstust Edgar, Põlva Tarbijate Ühistut, Paloma Papp OÜd, Orbit Wrigley't, ettevõtja Vello Hiirt ning Põlva Päästeteenistust.

Eesti koondis MM-il Tamperes – lähedases, kuid siiski võõras!

Sixten Sild

Võistkonna ametliku esindaja ehk team leaderi rollis oli allkirjutanu Tampere MM-il esimest korda ja ehkki sisuliselt on seda rolli varemgi täidetud, tuli nüüd nii mõndagi juurde õppida. Ja seda paraku vigadest.

Käesoleva kirjutise teemaks on aga Eesti koondise esinimine Tamperes delegatsiooni juhi silmade läbi. Valisin loo ülesehitus selgrooks sündmuste kronoloogilise järjestuse võistluspäevade kaupa ja püüan anda ka lühikese omapoolse nägemuse iga meie võistleja esinemiste kohta.

(Sixteni jutu vahele on lisatud koondislaste endi kommentaarid jooksudele- toim.)

Pärast tutvumist maastike ja kaartidega ametlikel treeningutel vahetult enne MM-starte võisime nentida, et midagi rabavat seal meie jaoks ei ole. Sellist “tavalist soome jama”, nagu mõned seda iseloomustasid, olime kõik varem näinud ja selleks valmisunud. Kolm meest meie meeskonnast olid seda sealjuures teinud pikema aja jooksul just Tamperes viibides. Kaardid olid detailsed, mõõtkavas 1:15000 suure infotiheduse tõttu kohati raskestiloetavad, maastik suures osas suhteliselt raskesti läbitav võsa, kivisuse ja teostatud harvendusraie tõttu. Nõudis pidevat ja täpset kaardilugemist, liikumisuuna sagedast kontrollimist kompassiga ja agressiivset ning jõulist jooksustiili.

Enne võistlust võis eeldada, et tooni hakkavad andma Skandinaaviamaade

ja Šveitsi koondised, kelle kodumaastikud ja sisemine konkurents ettevalmistumiseks kõige sobivamad. Ette rutates võib öelda, et nii ka läks.

SPRINT

MM-i kavas esmakordselt olnud distsipliini eesmärk oli pakkuda võimalikult publikusõbralikku võistlust, kus võitja aeg on 10-12 minutit, kiirused suured ja rada suhteliselt lihtne.

Võistlusmaastikuks Kauppi linnaosa tiheda teedevõrguga linnalähimaastik, kus muuhulgas rohkesti asustust. Kaardi mõõtkava 1:5000. Võistlusmaastikul oli eelnevatel päevadel sealjuures võimalik vana kaardiga treenimas käia. Ikka selleks, et kõigile võimalikult võrdseid tingimusi pakkuda. Tagantjärei rääkisid rootslased, et neil õnnestus rada juba enne võistlust valdavas osas “ära arvata” ja harjutatigi sellel omamodelleeritud trassil...

Rajapikkused – 2,24 km naistele ja 2,66 km meestele. Igale riigile olid jagatud kohad vastavalt nende tulemustele paari eelmise aasta tippvõistlustel. Eestil 2 meest ja 2 naist. Neil kohtadel võistlesid vastavalt katsevõistluste tulemustele ja esindaja otsusele Erik Aibast, Mati Tiit, Külli Kaljus ja Anu Annus.

Start suurele spordiväljakule kogunenud pealtvaatajaskonna ees murdmassuusatamisest tuttavast stardiväravast oli asjaosalistele kindlasti meelde jääv elamus. Lisaks otsesele toetajate kisakoorile tuli taluda ka spiiikeri tutvustust vahetult starti eel ja hiigelekraanil näidatavat pilti startijast. Samal ajal stardiga toimus vahetult selle kõrval lõpetajate finišeerumine, mis omakorda lisamelu tekitas.

Rajalolijad jooksid korra läbi ka võistluskeskuse juurest ning lisainfot tuli ka vaheajapunk-

tasasel maal rahvamaassis seisjal ja kuulates spiiikerite ladusaid kommentaare. Põnevust jätkus, sest korduvalt löödi finišis napilt üle eelmine parim aeg. Meesteklassis osutuski võitjaks eelviimane startinu ja ka naiste võitja startis tagant kuuendana. Rajale oli iseloomulik, et punktid olid lihtsad, suurtel objektidel ja teeradade ääres, keerulistest metsamaastiku piirkondadest viidi etapid vaid läbi, sinna punkte panemata. Nii saavutati võitjate kilomeetrikiirused 4,1 min/km

Mati Tiit tõestas end suurvõistluste konkurentsis. Sprints oli ta 32., kaotades Jimmy Birklinile 1.41,6

Foto: Harry Veide

tidest maastikul. Kõige parema ülevaate sai toimuvast siiski jälgides suurel videokraanil näidatavat, kuna kaamerameeste vaateväli oli palju avaram kui

meestel ja 4,87 min/km naistel. Korralikud tulemused said kirja ka meie naised – 16. Külli kaotusega 1.05 ja 29. Anu kaotusega 2.08 võitjale. Külli orienteerumiskogemus sel hooajal on olnud napim kui varasematel MM-idel ja sel taustal tuli ta katsumusest auga välja. Anule oli see start debüüdiks täiskasvanute MM-il ja “verest ära kukkumata” oma jooks teha oli just see, mida temalt ootasin.

Meie meestest osutus mõnevõrra üllatuslikult paremaks eespool startinud Mati, kelle 32.koht kaotusega 1.41 võitjale rääkis samuti heast võistlejanärvist, kuid vajakajäävast kiirusest. Eriku 38. koht ja kaotus 2.04 võitjale jäi allapoole ootusi, kuid ees ootas sootuks

Sprindi medalikolmikud

Foto: Harry Veide

teiseloomuline tavarada, kus sprindiloorberid ei pruukinud midagi tähendada.

Sprindi üllatuseks võib pidada Rootsi meeste kulda ja pronksi (Jimmy Bircklin ja Jörgen Olsson), sest Rootsi orienteerumistüldsuses levinud arvamuse kohaselt enne MM-i olid nende koondises medalilootused vaid naistel. Esimene ala pööras selle seisukoha igatahes pea peale. Sama medalipaari võtsid naiste seas šveitslannad, kuid Vroni König-Salmi ja Simone Luder on mõlemad juba ammu tõestanud oma valmisolekut nendeks kohtadeks. Seda muuhulgas ka pargiorienteerumisvõistlustel üle maailma. Teised kohad jäid peopere-meestele. Suurt elevust ja ootusärevust tekitas hõbemedali võitmisega Pasi Ikonen, kes on tuntud kui ilma kompassita jooksev looduslaps Põhja-Soomest, kes koondise treeneri väitel on tegelikult eriti tugev just tõelisel metsamaastikul, mitte parkides. Selle tõestamine seisis tal veel aga ees.

Anu: Esimene MM-i võistlus nagu ikka. Natuke närvitsemist, natuke uut ja huvitavat.

Küll: esimene võistlus, närv oli sees. Jooksuvorm oli hea, siiski ei suutnud raja keskosas end piisavalt taltsutada ja mängisin kahe punktiga oma võimalused maha. Täiesti reaalne oleks olnud koht esikolmikus ja see jäi kummitama kogu MM-nädalaks. 16. koht - harju keskmine.

Olle: Pealtvaataja, ei tahtnud võistelda - ebameeldiv distants.

Armo: ei valitud koondisse, soovisin osaleda

Erik: Jooksin end kohe kinni ja ei pööranud orienteerumisele erilist tähelepanu.

Mati: Koos Erikuga tehtud kodutöö kaardiga ning maastiku kammimine enne võistlust oli tõhus (näiteks esimesed 2 punkti suutsime täpselt ära arvata). Jooks ise tuli suhteliselt normaalselt välja. Sel distantsil tuli

joosta kogu aeg max. tempoga - võrdluseks mitteosalenutele, et samasuguse tunde saab kätte staadionil aja peale 3000 m joostes. Orienteerumistehniliselt oli rada lihtne, aga meeletu kiirus tegi asja siiski üsna huvitavaks. Tegin 2 suuremat viga, mõlemad 10-15 sek. Esimene tingitud liiga suurest jooksukiirusest (ületasin punkti poole suunduva autoga sõidetava metsate eesenesele teadmata) ja teine väsimusest (ei suutnud kaardilt korralikult teede hargnemisi välja lugeda). Ilma nende äpardusteta näen kohta 25 seas. Üldiselt on mul vähemalt peale esimest proovimist selle uudse ala suhtes positiivsed emotsioonid.

TAVARAJA KVALIFIKATSIOONI-VÖISTLUS

IOF-i poolt tavarajal endiselt rangelt nõutud mõõtkavaga 1:15000 korraldatud kvalifikatsioonivõistlus toimus samas võistluskeskuses, kus päev hiljem pidi toimuma tavaraja finaali. Kasutusel oli seega sama maastiku naabertükk. Eestit

Samas oli tema edasipääs 9. kohaga oma alagrupist (kaotus vaid 3.57) päeva meeldivaimaks elamuseks. Tarvo saatuseks oli esimesena finaalist väljajäämine (37 sekundiga) ja selle põhjustas eelkõige üks suur viga, mis oli tingitud etapil õigest suunast tugevasti kõrvale kaldumisest, misjärel oma asukoha määramine üsna palju aega võttis. Matil jäi finaali pääsust puudu 6.45 ja probleemiks allajäämine liikumiskiiruses. Erikut jäi finaali pääsust lahutama 7.53 ja see kõneles tõsisest probleemidest võistluseks häälestumisel. Ühel korral oli kaardilugemise järg rajal päris paljudeks minutiteks käest ära

Naiste tavaraja favoriidiks peeti Hanne Staffi, ometi pidi ta leppima 6. kohaga. Võitis Simone Luder
Foto: Harry Veide

MM-il...?

Kokku said neljast alagrupist kolmes võidu rootslased, sealhulgas noored Mats Troeng ja Tobias Andersson mõlemas meeste alagrupis. Vähemalt siiani olid rootsi mehed endast väga võimsa mulje jätnud!

Küll: kartsin alguses 1:15 000 mõõtkava (et ei suuda seda lugeda). Tegin paar rumalat viga, lasin end häirida kaasvõistlejatest, aga olukord lootusetu polnud.

Maret: Olin pisut liiga palju pabinas, jooksin seetõttu väga ettevaatlikult, aga paar rumalat viga tuli ikka sisse, sh 1.

KPga. Hindeks 4 -

Tina: Kvalifikatsioonivõistlus kulges hästi v.a. eksimus ühel etapil - see viga läks maksmata 2-3 minutit. Kahjuks hakkas poolel rajal valu tegema kannakõõlus, kuid see ei takistanud jooksu.

Olle: Tavarada oli eesmärk nr 1. Tahtsin finaali saada, jooksin kindla peale.

(järg lk 26)

Tüüpiline Tampere MMi maastik ja kaart.

esindamas Tarvo Avaste, Erik Aibast, Mati Tiit, Olle Kärner, Tina Olm-Junegard, Külli Kaljus, Maret Vaher ja Elo Saue. Igaühel eesmärgiks kahdest alagrupist ühes 30 parema hulka jõudmine. Väga tehnilisel maastikul ja rajal õnnestus see meeldivalt ühtlaste tulemustega kõigil meie naistel (kohad 13.-19., kaotused 5-8 min), kuid meestest kvalifitseerus ootamatult ainult Olle.

ja esialgu jäigi arusaamatuks kuidas see juhtus.

Korraldajad üllatasid võitja aja ebakompetentse prognoosiga, mis nende arvates meestel pidanuks olema 60 minutit, tegelikkuses joosti aga välja aeg 53.18. Eelmisel õhtul enne võistlust siiski öeldi, et "joostakse ilmselt mõni minut kiiremini". Tavaliselt on soomlased sellistes prognoosides väga täpsed, kuid eksida nii palju just

august 2001

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Toomas Mast, M. Yliukki, Raivo Pellja, etc.

H40

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Jaanus Reha, Tiit Tali, Rein Rooni, etc.

H45

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Kulno Voolaid, Arne Sammel, Tonu Taal, etc.

H50

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like N. Järveoja, Väinö Patama, Koit Paasma, etc.

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Rein Prank, Uuno Vallner, Ain Song, etc.

H55

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like S. Hyytiäinen, Jukka Visa, Rafael Gordon, etc.

H60

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Auvo Laaksonen, Kalju Tiik, Rein Küttim, etc.

H65

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Ryyppö Toivo, Heino Mardiste, K. Linnakoski, etc.

H70

Table with columns for name, country, event, and time. Includes entries like Heino Heinloo, Edgar Tammi, Feliks Kipper, etc.

Tulemused genereeritud automaatselt programmi "V2K" poolt (c) TAK-SOFT 1989-

(algus lk 14)

Tarvo: Jõud ja vastupidavus heal tasemel - tõusul probleemide pole, risust ülehüpamine ja soos jooksmine ei valmista terve raja vältel mingeid raskusi. Kiiruslikud võimed on aga allpool igasugust arvestust.

Teelõikudel liigun sama kiiresti kui metsas, neljas ja viies käik sisse ei lähe. Tõsiseid raskusi valmistab ka asimuudiga liikumine. Neljandasse punkti minnes kaldun korralikult ära ja saan ennast paika kusagil pool maal 4. ja 5. punkti vahel. Vaheajad näitavad, et see matk maksab 3 lisaminutit. Paar etapi edasi tuleb veel üks minutine suunaviga. Siis saan end korralikult kontrolli alla ja jõuan probleemideta eelviimasesse punkti. Vaheaegadest on pärast näha, et hoolimata tehtud vigadest ja keskpärasest kulgemiskiirusest on sel hetkel finaali pääsemiseks ikka veel pool minutit aega. Ent lühietapil viimasesse punkti katab punane etapijoon kaardil olulise teeraja ja läbi võsa ragistades kulub liigne minut ning olengi 37 sekundiga esimesena finaalist väljas. Vaheaegu vaadates võib tagant järele ainult targutada, et o-tehnilisel nõudlikul maastikul piisab MMi finaali pääsemiseks vigadeta sörkjooksust või kui endale mõni veakene lubada, siis tuleb teha ainult mõned hoogsamad sammud. Kiiret pole kuhugi.

Armo: ei valitud koondisse, ei soovitud osaleda

Erik: läksin eeljooksule ülipinges ning murdusin selle all esimestest sammudest.

Mati: Läksin rajale plaaniga teha minimaalsete vigadega sooritus. Samas püüdsin säilitada ka max kõrget jooksukiirust, mis poleks kaardiga tööd häirinud. Kahjuks tegin kohe alguses (2 ja 3 KP-ga) suuremad vead ära. Edasi liikusin suhteliselt puhtalt, sest kasutasin suhteliselt lollikindlaid teevalikuid, kuid sellest ei piisanud. Suuri raskusi tekitas sprindi mõõtkavalt 1:5000 üleminek 1:15000 peale.

Üksainus joogipunkt tavaraja teisel pool oli ilmselgelt liiga vähe. Fotol Külli ja Maret finišis. Foto Harry Veide

Jooksuvorm polnud sel päeval ka suurem asi. Võiks arvata, et sprint oli veel jalgades, aga mulle tundus, et asi on milleski muus. Kaotus võitjale oli üle mõistuse suur. Tagantjärele on mul hea meel, et tavaraja finaali ei saanud, sest sinna oleks vist koolunud. Edaspidi vist pole sinna mõtet väga trügida, sest see ala on sobilik tugevalt treenivate meeste jaoks.

TAVARAJA FINAAL

Tavaraja finaalis võeti esmakordselt MM-ide ajaloos kasutusele võistlejate jägimise süsteem kaasaskantava mobiiltelefoni ja satelliitide abil. Iga võistleja sai selga numbrivesti, mille turjale kinnitatud eriotstarbeline mobiiltelefon ja õlale sisseõmmeldud antenn. Telefoni ülesandeks oli 2-3 korda minutis GPS-satelliidilt

saadud asukohakoordinaatide saatmine SMS-sõnumina korraldajate serverile. Selle tulemusena osutus võimalikuks näha võistleja asukohta teleraja võistluskeskuse videoekraanile kuvatud orienteerumiskaardil. Seda infot metsas paiknevate kaamerate videopildiga vaheldades püüti luua uut taset orienteerumisevõistluse näitamises pealtvaatajatele. Soome TV näitas sealjuures võistlusest 3-tunnist otsesaadet! Tegelikuses osutus võimalikuks küll võistleja läbitud teekonna näitamine ekraanil murdjoonena, kuid puudu jäi info tema pideva liikumise kohta, mis oleks just olnud põnevust tekitav. Meeldiv oli aga rohke info ja telepilt neljast kohast rajal, mida vahepeal tundus liigagi palju tulevat. Kindlasti oli see uus kvaliteet orienteerumise eksponeerimises ja kannatas välja võrdluse mur-

Olle suutis tavarajal välja joosta 21. koha, Eesti meeste parima koha alates 1995. aastast. Foto: Harry Veide

dmaasusatamise suurvõistluste ülekannetega.

Kuid võistlusest endast! Startimisega finišialast pealtvaatajate ja kaamerate ees maksid korraldajad ilmselt lõivu televisioonile ja sponsoretele ja sel eesmärgil ohverdati ka raja algusosa tehnilisus. Kuid see tundub olevat aktsepteeritav hind, mida tipporienteerumisel meediahuvi silmas pidades tuleb maksta.

Eesti naiste käsi hakkas kohe alguses kehvasti käima kui tuli teade, et Elo on katkestanud. Nagu hiljem selgus, oli põhjuseks põlve katklöömine vastu kivi kolmanda KP juures. Haav vajas koguni kinniõmblemist ja löögi alla sattus kogu Elo järgnev esinemine MM-il. Rõõmu valmistas Maretile hea algus, tema teise vaheajapunkti aeg jäigi kahekümne parema sekka. Raja teine pool tõi aga korraks kaasa kontsentratsiooni kadumise, millega ladus rütm käest läks ja healt positsioonilt tuli taanduda. Tina läbis raja ühtlaselt, kuid särata ja kaotas meie parimale naisele, Maretile lõpuks vaid 32 sekundiga. Kohad vastavalt 28. ja 31. Tina enda sõnul ei õnnestunudki tal maastiku harjumatul viletsa läbitavuse tõttu tavapärast jooksurütmi saavutada ja kogu rada kujunes painajalikuks ukerdamiseks. Ehk olnuks vaja suuremat Eesti risuste metsade kogemust...? Tinat häiris ka vana vigastuse valu põias, mis eelmisel päeval tunda hakkas andma.

Külli oli tõsiselt liimist lahti ja neljakümnes koht eelmise MM-i seitsmenda vastu ei olnud loomulikult meeldiv vahetus. Tunda andis vähene kaarditreeningu maht sel hooajal, kuid 1:10000 kaardiga lühirajal ja teatejooksus hindasin tema potentsiaali endiselt meie naistest suurimaks. Ka tulemusenälg on tihti peale hea tiivustaja!

Päeva meeldivaim elamus tuli aga taas meeste rajalt ja Olle esituses. Juba algusest peale esikahekümne vaheaegu näidanud noor mees osutus küll poolerajal norralase Bernt Björnsgaardi poolt kinnipüütuks, kuid näitas ennast ka selles paaris initsiatiivikana ja visana. Raske raja viimased poolteist kilomeetrit olid aga

Tina ei jäänud oma MMi tulemustega 100%liselt rahule, loodame, et seepärast jätkub tal joni 2 aasta pärast uuesti Eesti koondisesse kandideerida.
Foto: Harry Veide

need, mis jõuvarud ammen-
dasid ja viimased kümme minu-
tit liikus Olle peamiselt tahtejõu
varal. Sellele vaatamata tuli 21.
koht, mis on alates 1995.aastast
Eesti meeste parim saavutus
tavarajal.

Kaks päeva järjest maailma
tippudega võisteldes esika-
hekümne piiril olla ja seda väga
mitte-eestilikul maastikul, val-
itseda stressi ja anda endast
kõik – see räägib uuest kvali-
teedist mehe arengus ja Eesti
meestekoondise uue liidri sün-
nist!

Teenitud maailmameistrikul-
lad läksid noortele Jõrgen
Rostrupile Norrast (1999. aasta
lühiraja maailmameister) ja
Simone Luderile Šveitsist 3-
sekundilise paremusega soom-
lanna Marika Mikkola ees! Mis
aga nägemata jäi, oli orienteeru-
mise suurriigi, Rootsi medalid.
Nende parim mees oli alles
viies ja naine neljas. Noored
mehed, kes valitsesid kvali-
fikatsioonijookse, leidsid
tõeliselt rängal rajal end alles
27. ja 32. kohalt!

Küll: algus läks keskpäraselt
vigu ei teinud, aga liikumiski-
irus polnud just kõige parem,
segas võsane mets. Siis kui
tundsin, et asi hakkab sujuma,
tuli hoopiski prohmakas, olin
vahepeal 90 kraadi ära

kaldunud ja see löi
rööpast välja,
kokku ühe punktiga
8 minutit viga. Siis
oli juba isu
kadunud, aga
jooksin siiski
lõpuni ja võtsin
seda kui kõva
kaarditreeningut.
Koht 40. - keegi
peab ju 40. ka
olema

Maret: alustasin
rahulikult ja veat-
ult, kuid poolel
rajal kaldusin nõl-
val nähtavasti
väsimusest hoolet-
tuks minnes mäe
valele küljele, viga
ca 4 min. Paar
punkti hiljem lasin
end häirida TV-
punkti abiperson-
alist, viga 2 min.
Sealt edasi lõpuni
janu ja väsimusega

võidu. Hinne: 3+, sest ei teinud
hooaja parimat jooksu, + seep-
ärast, et suutsin joosta ka teiste-
ga koos täiesti iseseisvalt.

Tina: Finaalvõistluseks sooja
tehes tegi iga samm valu.
Püüdsin mõelda millelegi
muule, kuid see oli väga raske.
Raja algul ei tahtnud orien-
teerumine kuidagi sujuda ja
egin pisivigu peaaegu iga
punktiga. Mul oli raske hoida
head tempot rohke alusmetsaga
maastikul kui jalg kogu aeg
valu tegi. Kuid olin kindlalt
otsustanud mitte alla anda, sest
MM-il on palju neid, kes vigu
teevad ja ei jõua lõpuni vastu
pidada. Raja teine pool
möödus orienteerumise
mõttes hästi, välja arvatud
üks mõttetu stressist tingi-
tud viga TV-punktiga.
Lõpuks finišisse jõudnuna
olin eelkõige rahul, et raja
läbisin, kuid pettunud
selles, et ma ei suutnud
anda oma parimat.

Olle: Sama taktika, mis
eile, ainult et lõpus kogu
jõud mängu. 21. koht oli
üle ootuste hea. Sooritus:
tehniline 4+, füüsiline 4
(täielik kustumine
viimasel kilomeetril
röövis viis kohta).

TEADE

Teatejooks ja
lühirada peeti kõik
ühise
võistluskeskusega
ja seega kasutati
ühe maastiku
erinevaid osi.
Mõõtka vaks
1:10000, rohkesti
kaardil halli värvi-
ga kajastatud
avakaljut ja rikka-
likult detaile.
Naiste esimene ja
teine vahetus kilo-
meetri võrra lühe-
mad kolmandast
ja neljandast,
meestel aga just
esimene ja teine
pikemad ning see-
juures ligi kolme
kilomeetri võrra!
Individuaal-tule-
miste võrdlus näitas, et nais-
teklassis on teistest ilmselt üle
Soome, Rootsi, Norra ja Šveits,
seejärel tuleb suure vahega
terve plejaad viienda koha pre-
tendente, kelle seas üks ühtlase-
ma tasemega naiskondi Eestil!
Meeskonnal tundus eelmise
MM-i üheksanda koha
kaitsmine maksimumprogram-
mina.

Algselt naiskonda planeeritud
Elo oli sunnitud oma kohast
trauma tõttu loobuma heade
lootustega lühirajal siiski võis-
telda. Vastutus teise vahetuse
eest langes Anule, kes pidi teate
üle võtma stardis spiikeri poolt
taas "maailma parimaks
esimese vahetuse jooksjaks" tit-

Südlit esines naiste teatejooksus Anu, kes lasi
endast mööda vaid hilisema võitja Soome nais-
konna.
Foto: Harry Veide

uleeritud Küllilt. Edasi pidid
oma parima andma Tina ja
Maret.

Pealtvaatajaile pikema ja
põnevama vaatamängu paku-
miseks olid MM-il esmakord-
selt naiste ja meeste teatejook-
sud teineteisest ajaliselt
lahutatud, ehk meeste start anti
alles pärast seda, kui naiste
võistlus oli sisuliselt lõppenud.
Peab tunnistama, et pealtvaata-
jana oli seda tõesti nauditav jäl-
gida, sest taas tuli pidevalt
pildi-infot metsas asuvatelt
kaameratelt ja vaheaegu
võistluskeskuse spiikeritelt ning
lisaks oli võimalus näha jook-
sajaid vaatepunkti läbimas.

Meie naiskond alustas

Teatejooksu naelaks kujunes Norra Hanne Staffi ja Rootsi Gunilla Svärði
lõpuspurt hõbemedalile.
Foto: Harry Veide

võistlust optimistlike prognooside kohaselt – Külli tuli kolmandana poole minuti kaugusel liidrist Taanist ja vahetult enne hilisemat võitjat Soomet, jättes meile kõik võimalused edaspidiseks. Anu jätkas samas vaimus ja püsis koos vanemate ja kogenumate konkurentidega kuni raja lõpukilomeetrini. Siis tekkis nendega vahe sisse, kuid õigel hetkel võttis ta üle täieliku kontrolli oma liikumise üle ja tuli märkimisväärsemate vigadeta lõpuni. Vahe liidritega oli suurenenud vaid kolmele minutile ja koht oli neljas. Sama taktikat tulnuks rakendada Tinal kolmandas vahetuses, kuid närvid vedasid alt ja püüed endast kiirematega kaasa minna maksis varsti kätte kui vedajad silmapiirilt kadusid. Vead suurendasid kaotuse liidritega lõpuks 8,5 minutile, kuid olime sellegipoolest maksimumprogrammi kohaselt viiendal kohal. Selle hoidmine jäi Maretile õlule. Paraku osutus vastutuskoorem sel päeval liiga suureks ning mõjus sooritusvõimele pärssivalt. Igati ebaõnnestunud jooks langetas naiskonna kaheksandaks, vahe liidriga kärises 16 minutile. Kindla võidu noppisid soomlannad ning päeva naelaks kujunes Norra Hanne Staffi ja Rootsi Gunilla Svärdis lõpuspurt hõbemedalile. Jalg-jalas joostud lõpuots kulmineerus fotofinišit nõudnud finišiga, kus sentimeetrijagu eespool olevaks osutus rootslanna.

Meeste võistluse esimene pool kulges meie jaoks sama positiivses võtmes nagu naiste omagi. Tarvo täitis esimeses vahetuses maksimumprogrammi,

tulles metsast küll üheksandana, kuid vaid 1.20 liidrist ehk "esimeses r o n g i s". Orienteerumistehnikalised ülesanded olid metsas valdavalt osas ära lahendanud teised, tuntud esimese vahetuse taktika nõudis vaid õigel ajal oma haju-tuspunkti keeramise otsustamist. Teises vahetuses Ollel seega samuti eesmärk juhtgrupiga võimalikult kaua koos püsida. See õnnestuski vaatepunktini, mis oli kahe kolmandiku raja järel ja tundus juba, et head positsiooni õnnestub hoida lõpuni. Siis asus aga jälle mängu kuri saatus ja põlve valusasti ära löömine võttis meie mehe mõneks ajaks lausa lonkama. Finišis oli vahe liidriga kärisenud viiele minutile, kuid kümnes koht endiselt üsna hea. Algasid lühemad, kuid otsustavad etapid. Mati tegi kolmandas vahetuses taas suhteliselt hästi kontrollitud soorituse, kuid väiksemad vead ja allajäämine kiiruses andsid kaotuseks üle minuti kilomeetrile ja kolme vahetuse järel kaotasime juhtivale Soomele juba 13 minutit. Koht endiselt kümnes.

Armo, kes nüüd värskena võistlustulle asus, sai omale peaeesmärgiks 44 sekundit hiljem startinud Läti koondise edestamise. Rajal möödus mõlemast küll 1993. aasta maailmameister Allan Mogensen Taanist, kes aga õnnelul kombel vale eelviimase punkti võttis ja seega diskvalifitseeriti. Vanade rivaalide

Küllil ja hilisem esimese etapi võitja Helene Hausner Taanist lähenevad teatejooksu vaatepunktile. Foto: Harry Veide

vahelises lõpukiiruse võrdluses jäi kindlalt ette meie mees, tuues meid kümnendaks. Veidi hiljem selgus aga, et Rootsi meeskond oli viimases vahetuses katkestanud sprindi maailmameistri Jimmy Birklini lihasenituse tõttu ja Eesti mehed olid lõpuprotokollis taas tunamullusel üheksandal kohal. Õnnega pooleks, kuid siiski!

Kadestamisväärne oli Leedu meeste seitsmes koht, mis oli küll koha võrra nõrgem tunamullusest, kuid katastroof tabas Leedu naisi, kes hiilgavate soorituste summas oluaks puhalt viiendad, kuid diskvalifitseeriti, kuna kolmandas vahetuses jättis nende jooksja ühe punkti vahele, ehkki jooksis kaamerate nähes sellest väga lähedalt mööda! Juhtub hullematki – neli aastat tagasi tühistati samal põhjusel Rootsi meeskonna jooks sisuliselt kul-lapositionilt viimases vahetuses...

Nii mõnelegi üllatusena võitsid Soome mehed teatekulla esmakordselt, kuid selleks läks ankrumees Janne Salmi sõnul vaja ka kõigi aegade parimat meeskonda. Ennastületavalt võideldes teenisid pronksi aga noored Tšehhi mehed, kelle ankrumees Rudolf Ropek edukalt tagantläheneva medalinäljase Vene koondise rünnaku tõrjus.

See päev oli tõeliseks naudinguks O-gurmanidele.

Anu: Ei närvitsenud, tegin oma jooksu.

Küllil: enda sooritusega jään rahule, lõppkohta lootsin kuuesees.

Tina: Kuna Elo oli põlve vigastanud, pidin jooksma teadet vaatamata valu tegevale kannakõõlusele. Pärast ühte puhkepäeva tundus kand siiski veidi parem olevat. Soojenduse ajal ei tundnud ma kannas mingit valu ja sain seetõttu täielikult jooksule keskenduda. Pärast kahte edukat avatappi olime naiskonnaga neljandad, napid kolm minutit liidrist. Nüüd oli minu kord. Ma ei olnud tegelikult eriti närvis kui võtsin kaardi ja K-punkti poole jooksin. Mul oli taktika valmis: võtta asja rahulikult ja läbida rada vigadeta! Rootsi naiskonna Cecilia Nilsson startis 20 sekundit pärast mind ja me olime koos esimeses punktis ning ka edasi peaaegu teise punktini, kus arvasin, et meil on erinevad punktid, kuna "Cissi" läks liiga kaugele vasakule. Pärast seda jäin ükski ja võtsin puhtalt ühe punkti teise järel (võib-olla veidi liigagi ettevaatliku kiirusega). Poolal rajal jõudis mulle järgi Šveitsi Vroni König-Salmi ja jooksin tema järel valesse punkti. Viga umbes 2 minutit ning seejärel olin taas ükski. Vaatepunktis ergutati mind tugevasti kui kuuenta koha võistkonda. Kahjuks ei õnnestunud kontsentratsiooni lõpuni tipus hoida ja tegin veel umbes 2-minutilise vea tagant kolmanda punktiga

Tarvo 'kibuvitsapöösas'.

Foto: Harry Veide

ning vahetusallasse jõudsin 5-ndana (Leedu naiskond oli tühistatud) ligi 8 minuti kaugusel liidrist. Olin pettunud, et nii palju vigu tegin, kuid rahul kohaga. Sellest oleks ju võinud tulla viies koht, mis oli meie eesmärk!

Maret: Jooksin viimast vahetust. Metsa sain 5.na, metsast tulin 8.na... Jäin rajameistrile alla. Väga õnnetu päev. Ja veel teatevõistlus! Ei soovi kellelegi sellist.

Olle: Tarvo avavahetus õnnestus, sain väga heal positsioonil võistlusesse. Pea pisut laiali, millest viga raja algusosas. Edasi hästi, 1km enne lõppu jäin kukkumise tõttu teistest maha, tegin veel korraliku vea otsa. Sooritus: ebaõnnestumine (tavalisel tasemel jooks, mis on MMil lubamatu).

Tarvo: Enne teadet mõtlen endamisi, et olen valmis jooksma kõiki etappe, ainult mitte esimest. Tehtagu mis tahes, peaasi et kibuvitsapõdsasse ei visataks. Ah seda kardad sa siis kõige rohkem, mõtleb peatreener ja viskab mind just otse kibuvitsapõdsasse. Päev hiljem tuleb ennast juba teist MMi järjest teate esimese vahetuse jooonele üles rivistada. No kas nad siis ei tea, et ma kardan pauku! Ei tea. Pauk käib ja tuleb astuma hakata. Alguses asi väga hull polegi. Mingid värvilistes riietes tegelased jooksevad ümberringi kui põrgulised, aga teevad õnneks ka vigu. Kuna mul õnnestub esimestest hajutuspesadest oma punktid veatult võtta, siis püsin pundis. Jooks on veidi kergem kui kolm päeva tagasi ja neljas käik on ka tööle hakanud. Ilmselt on puhkepäevadel tehtud kiired ja kerged liigutused kasuks tulnud. Teede peal on mul selle ilma vägevate tempos püsimisega siiski raskusi, kuid kannatan kuidagi ära. Peale pressi olen kahel mikroreljeefi etapil veidi ebatäpne ja vahe liidritega venib ligi minutiseks. Kuid siis kohe eksib juhtgrupp teevalikul ja saan nad uuesti kätte. Kilomeeter enne lõppu saab liigne enesekindlus karistatud ja jooksen valesse hajutusse. Vea parandamiseks läheb paarküm-

mend sekundit ja kontakt eesminejatega katkeb. Lõpus tuleb jälle kiiresti jooksmise koht ja vahe liidritega on vahetusjoonel veidi üle minuti.

Kokkuvõttes võin teatejooksu sooritusega rahule jääda, kuid MM tervikuna oli minu jaoks täielik läbikukkumine. Kahe aasta eest individuaalidistantsideks seatud eesmärgid jäid täitmata — mul ei õnnestunud isegi mitte stardikohta välja joosta.

Mati: TV vahendusel jälgitud tavarada ja Olle Kärneri esitus andsid päris tugeva emotsionaalse laengu. Modelil joostes oli jalgades meeldiv kergus ja tunne igati OK. Kuigi kuni tavaraja finaali õhtuni olin elanud teadmises, et kõik tuleb välja panna lühhirajal ja teadet ma ei jookse võtsin siiski ettepaneku võiskonnaga liituda peale mõningaid kõhklusu vastu. Samas olen kindel, et ainus väljajääja Erik oleks kindlasti esinenud minuga samaväärselt või veelgi paremini. Minu isiklik ülesanne oli ühtlane jooks ja mis kõige tähtsam kriitilistes olukordades mitte pead kaotada ja paanilistel "süüsinna suunas sahmimistel" mitte osaleda. Rajalt tuleva info põhjal edenes Olle koos norralasega pidevalt eesjooksjatest mõõduvas tempos ja see eeldas, et füüsiliselt läheb minu vahetuses väga raskeks. Kuid raja lõpuosas saadud väike põlvpõrutus tähendas siiski seda, et parematega oli vahe sisse kärisenud. Pääsesin metsa kümnendana 100 m peale Inglismaad (Stephen Palmer). Võtsin esimese punkti enne teda, teise vedasin ise ja kolmandasse vaheldumisi. Siis hakkas ta mingis imelikus suunas liikuma. Mõtlesin, et vist teine hajutus ja jätkasin üksi ja nii kuni tagant kolmanda KP-ni, kui peale viga nägin jälle

Armo möödus teatejooksu lõpusirgel lätlastest ja tõi meeskonna 9. kohale.

Foto: Harry Veide

lõpetasin ja säilitasin meie kohta. Jooksuga olen üldjoontes rahul, sest läbipõrumist ei olnud, kuid mõningate vigade arvelt oleks saanud ajaliselt eespool küll olla.

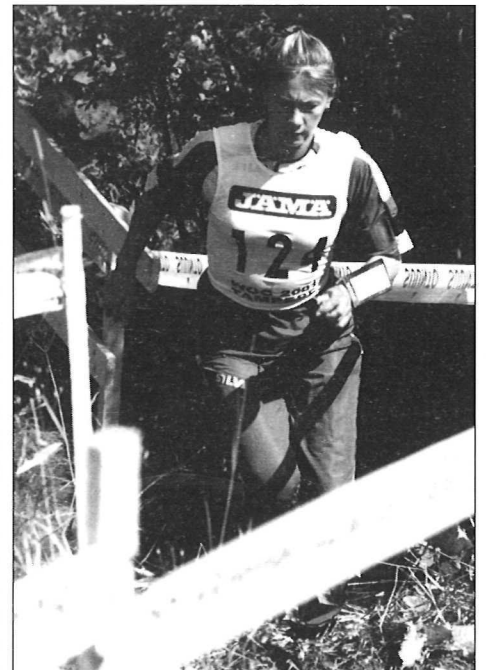
Armo: jooksin ankrueetappi, puhand mehena soovinuks esimest ja pikemat; kohanemine maastikuga oli hea ja sooritus rahuldav; rada 5,6 km mulle lühike - ei saanud õiget hoogu sisse; lõpuks taandus kõik lätlastele äratagemisele - 9. koht. Arvan oma koha täitsin kenasti.

Erik: ei mõista, mis tingis minu võistkonnast väljajätmise. Poiste tulemus paberil on ilus.

LÜHIRAJA KVALIFIKATSIOONI-VÖISTLUS

Viimasele võistlusalale läksid Eesti esindama Erik Aibast, Armo Hiie, Mati Tiit, Olle Kärner, Maret Vaher, Külli Kaljus, Elo Saue ja Anu Annus. Piisavalt motivatsiooni oli kõigil, kehaliselt vaevas Elot küll põlvele tehtud õmblus, kuid korraliku soojendusega oli võimalik see takistus elimineerida. Maastiku naabertükk oli teatejooksust enamusele tuttav – ka teadet mittejooksnuile pakuti võimalust 30 minuti vältel peale teatevõistluse lõppu sama kaardiga maastikul käia.

Inglismaad. Kogu vahepealse aja ei kohanud metsas mitte ühtki hingelist ja sellest on küll kahju. Mitte, et oleks vajadus seltskonna järele, vaid mitmekesi koos joostes oleks olnud tempo ilmselt kõrgem ja ka mõned vead oleks vast jäänud tegemata. Tarvo kommenteeris, et esimeses vahetuses oli ta ainult enne punkte vedureid vahetanud ja nii päris hästi edenenud. Tagant teise punktiga tegin veel tobeda vea, nägin ees kaugemal Palmerit puude vahel virvendamas ja arvasin, et ta läheb punkti, kuid tal oli see juba võetud. Jõua ka ise sinna ja näen, et kaamera on ja punkt peab ka siin olema, aga pole. Järgnesin siis veidi maad inglasele, kuid pärast selgus, et möödusin väikese astangu peal olevast punktist umbes 5 m kauguselt. Nii ma siis peale Inglismaad

Seekord seiras ebaõnn Elo tegemisi: tavarajal katkikukutud põlv rikkus ka lühhiraja tulemuse. Mis muud kui 2 aasta pärast Šveitsis uuesti!

Foto: Harry Veide

Loota võis kõigi kaheksa finaali pääsu (selleks oli vaja jõuda 15 parema hulka ühes alagrupis neljast), kuid sinna jõudsid vaid kuus. Seda aga erinevatel asjaoludel. Ootamatult detailiderohkel ja tehnilisel rajal tekkisid naiste rajal esimeste ja viimaste finaali pääsenute vahel ebatavaliselt suured vahed ja nii pääsesid oma alagruppide eelviimastena edasi ka Maret ja Elo, kaotustega vastavalt 8.10 ja 10.41! Nende sooritusid ebaõnnestusid totaalselt, kuid veelgi enam oli neid, kellel hullemini läks. Anu ja Külli jooksud olid teisest puust ja mõne väiksema veaga olid mõlemad alagrupi kümnendad, kaotades vastavalt 4.28 ja 3.36. See jättis suhteliselt head võimalused ka finaaliiks – startipositsioon esimese kolmandiku lõpus.

Hoopis tõsisem oli aga konkurents meeste seas. Kui Olle ja Erik olid kaotustega 2.59 ja 4.08 oma alagruppides 11.-ndad ja kindlad finaali mehed, siis tihedaima konkurentsi grupis jäi hea jooksu teinud Mati kaotusega 3.00 kaheteistkümnenda sekundiga finaali ukse taha! Halva üllatuseks kujunes fiaskoks Armo esinemine. Kaotus 19.25, kui võitja aeg on 21.57, räägib täielikust peataolekust. Ilmselt puudus valmisolek keskendunud iseseisvaks soorituseks - see rada ei võimaldanud uisa-päisa tormamist nagu see teinekord teatejooksus võimalikuks osutub.

Loomulik oli kõigi skandinaavlaste edasipääsemine lõppvõistlusele, kuid jahmatav oli juba sprindis silma paistnud noore Pasi Ikose kaheminutilise ülekaal oma alagrupis. Eeldatud 25 minuti asemel kulutas noormees raja läbimiseks 21.57, sealjuures finišisirgel sõrkides! Kas polnud see mitte Pyrrhose võit? – see küsimus mõlkus nii mõnegi mõtteis. Oodata võis tõsisest rebimist Ikose ja tiitlikaitsja Jörgen Rostrupi vahel, kuid potentsiaalseid medalipretendente jagas veel kuhjaga.

Anu: Oodatust tehnilisem, aga suutsin sellega kohe kohaneda ja rahulikult finaali joosta.

Külli: esimese punktiga 2.min viga, ülejäänud rada ilma suuremate vigadeta, aga siiski sisemiselt ebakindel jooks.

Maret: Alustasin liiga hoogsalt – tulemuseks kahe esimese KPga ca 6 min viga, aga edasi juba nii, nagu kohe oleks pidanud jooksma... Siiski positiivne hinnang läbi ahastuse: läks ju paremini kui 2 aastat tagasi – seekord sain finaali!

Olle: Kindla peale joostud. Eelviimases punktis tehtud lollus andis finaaliiks oluliselt halvema stardikoha, kui see oleks võinud olla. Sooritus: 4-.

Armo: koondisse valiti päev enne võistlust, Sixten oma teooriaga sogas veel kohapeal vett, see häiris. Kesken-dumine enne eeljooksu oli OK, aga võistluse ajal lagunes kõik, närv ei pidanud, muud mõt-

ted ründasid. Tegin vead kohe alguses.

Mati: Vigadeta sooritus koos mõõduka tempoga ja finaali! Kahjuks seda ei juhtunud. See oli minu kogu MM parim jooks: punktid laekusid justkui iseenesest, lidusin tõhusalt ja tegin vaid 1 vea (30-45 sek) raja keskosas ning tehniliselt lihtsas kohas. Aga küllap oli see liig nagu iga viga orienteerumises. Vaatamata sellele olin peale finiseerimist suhteliselt kindel, et finaali pääsen. Nüüd tuleb välja, et niisuguse kaotusega oleks saanud sinna igast muust alagrupist. Minu alagrupp oli õnnetu ka selle poolest, et siin jooksis 2 norralast kes said eelmise MM lühiraja võidu eest lisakoha. Nii ma esimesena finaalist 12 sek. kaotusega välja jäingi. Peale tulemuste selgumist oli niisugune siiber ees, et sõitsin kohe ära koju ja seega ei oska ma banketi kohta ühtegi kommentaari anda.

LÜHIRAJA FINAAL

Lõppvõistluse eel oli kõigil meie finaali pääsenutel midagi eelmise päeva sooritusest parandada. Kellel vähem, kellel rohkem. Nagu ikka, õnnestus see plaan erinevalt. Elo ja Maret, kelle eelmise päeva jooksud olid kui õudusunenähod, ei suutnud oma kaardilugemist laabuma saada ka finaalis ning lõputuna tundunud õudus lõppes vastavalt 53. ja 54. kohaga. Kaotused võitjale 10.20 ja 11.11.

Taas suutsid ennast aga mobiliseerida Külli ja Anu, saavutades külmavereliste soorituste tulemusena vastavalt 13. ja 20. koha. Külli koht jäigi meie parimaks individuaalkohaks ja tundus, et veel nädala pärast oleks Külli tehniline treenitus olnud piisav ka tunamulluse koha kaitsmiseks, kuid paraku said võistluslavad selleks koraks otsa...

Anu koht kinnitas taas, et noor neiu suudab teha häid sooritusi kõrgendatud stressi tingimustes ja arvestades tema ambitsioonikust on meil põhjust põnevusega oodata tema arengukõvera jätkuvat tõusu.

Ootusärevalt sai jälgitud ka meie meeste etteasteid, mis sel päeval jäid erilise särata, kuid ei olnud ka läbikukkumised. Ettepoole kahest mehest jäi Erik, kellele kaotus 3.51 andis 26. koha. Ollele sai saatuslikuks esimene punkt, kus ta kaotas parimatele ligi kolm minutit, kuid see-eest tegi suurepärase soorituse ülejäänud rajal ja lõpetas 31. kohal, kaotus võitjale 5.03. Kui lahutada tema tulemusest esimese punktiga tehtud viga, saaksime kümnenda aja...

Kurioosne oli rootslanna Anette Gransted'i 6-minutilise (sic!) viga esimese punktiga – ta leidis meeste KP, mis oli tema omast üsna kaugel, kuid ei suutnud ennast kaardil siiski määrata. Pärast seda tegi temagi suurepärase jooksu, kuid sellest piisas vaid 52. kohaks.

Võidu võttis naisteklassis nelja aasta

tagune tavaraja maailmameister Hanne Staff Norrast, ainsa naiste individuaalmedali –pronksi, tõi Rootsile Gunilla Svärd.

Meestest valitses taas oma ürgset võimsust demonstreerinud Pasi Ikonen, kes tõrus norralased Tore Sandviki ja tiitlikaitsja Jörgen Rostrupi järgmistele medalikohtadele.

Anu: Hea jooks.(Ilma Barbarata oleks olnud ehk veelgi parem)...aga oleks on paha poiss.

Külli: ettevaatlik (võimalik et liigagi)ja ilma vigadeta sooritus. 13. koht - jäin ise rahule.

Maret: kõik kena kuni 3. KPni, kus 'tuhandete televaatajate' ees 2 min viga tegin. Teine ja otsustav kord kadus järgkäest ära teel eelviimasesse KPsse. Kahju, ei õnnestunud end eelkõige iseenda ees rehabiliteerida.

Olle: Täielik "lasteaed"- lasin end häirida metsas olnud kohtunikest, 1. KP-ga viga 3min. Edasi korralik - pingevaba - jooks (esimesest KP-st finišisse 12. aeg). Koht: 31. Sooritus: 2+.

Erik: pigistasin endast välja hetke parima. Peale tavarada oli eneseusku raske leida, kuid tulin enam-vähem toime.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõttes arvan, et esikümne lõpu kohad teatejooksudes (meeste puhul küll õnnega pooleks) ei anna põhjust häbenemiseks ja iseloomustavad küllaltki täpselt meie positsiooni orienteerumismaailma edetabelis. Ka individuaalselt on meil nii meeste kui naisteklassis heal päeval MM-i teise kümne tasemel tegijad olemas, mis peaks tagama stimuleeriva taseme olemasolu Eesti meistrivõistlustel. Selle maailmataseme hinguse tunnetuse kadumine siseriiklikult oleks suur tagasilöökk meie juurdekasvu stimuleerimisele. Nii et – hoidkem ja toetagem meie tippe, sest nende järgi joondub järelekasv!

Külli: Kokkuvõttes oleks muidugi tahtnud paremat (eriti tavarajal), aga arvestades eelnevat ettevalmistust (ei ühtegi välisvõistlust ja kuu aega treenimist pärast 4-nädalast haigusperioodi), siis võib ju üldjoontes rahulegi jääda, oleks võinud veel hulleminigi minna.

Armo: Kevadel viskasin mõtte edukast MM-ist peale taasvaevanud jalatraumat ja muid tervisehäireid. Otsustasin aga koondist aidata teates. Raske oli sellise vormi pealt midagi väga head lootada, kuigi olen ise üdini optimist.

Eesti koondise liikme Elo Saue kommentaarid loodab Orienteeruja toimetuse avaldada järgmises numbris.

Tampere jahiti ka rattaorienteerumise MK punkte

Margus Hallik

Lisaks parimatele suveorienteerujatele oli Tampere kogunenud ka mägirattaorienteerumise eliit - koos suvise MM-iga sõideti Soomes tänavuse hooaja MK-sarja esimene ring. Juba kolmandat hooaega toimuv MK jõudis Põhjamaadesse esmakordselt. Varasematel aastatel on MK-etapid toimunud Austria, Tšehhi, Hispaania, Belgia, Ungari ja Slovakkia maastikel. Kui eelmistel hooaegadel on võisteldud enamasti mägistel aladel, siis soomlased olid käinud välja väiksemate pinnavormidega, kuid väga tiheda teedevõrguga maastikud.

Ala arengutendents näitab asjaolu, et kui eelmisel hooajal oli esindatud 12 maad, siis Tampere kogunenud sportlasi juba 18-st riigist. Kuna rattaorienteerumine on üsna uus ala, siis on võistlejad ka väga erineva taustaga. Osalejate seas oli endiseid suveorienteerumise tippe (näiteks MM-ilt medaleid võitnud soomlane Petri

Forsman, rootslanna Arja Hannus). Oma ülesehituselt sarnane ala meelitas võistlema ka mitmete riikide suusaorienteerumise koondislasi (kuulsamad neist ehk maailmameistrid venelane Viktor Kortchagin ja soomlane Raino Pesu).

Lõuna-Euroopa riikidest oli mõõtu võtma tulnud ka ratturi taustaga persoonid.

Eesti koondis oli seekord esindatud kolmeliikmelisena : mägirattasõiduga tegelev ja nüüd üha enam rattaorienteerumisele pühenduv Arbo Rae, suusaorienteeruja Margus Hallik ja suveorienteeruja Kristjan Gans. Eestlastele, välja arvatud veel juuniori eas olev Kristjan, ei olnud see täitsa esimene kord maailma parimatega heidelda. Esimene kord esineti rahvusvahelisel areenil eelmise aasta sügisel viimastel MK-etappidel

Kesk-Euroopas. Esimest jõuproovi tiptasemel ei tule hābeneda, Arbo 18.koht Ungari MK tavarajalt ja Marguse 16.tagajārg MK lūhirajalt Slovakkias olid isegi kōrgemad kui loota osati. MK-ks valmis tudes on samad mehedsel kevadel ja suvel võtnud osa kōigist Soomes toimunud "Filarlari Cup"-i osavōistlustest. Põhjanaanabritelt on mõõtu võetud juba aastast 1999.

MK 1. etapp 30. 07. Ylōjārvi

Eesti MTB-O koondis: vasakult Margus Hallik, Kristjan Gans ja Arbo Rae.

Foto: Harry Veide

2001. aasta MK avaetapp toimus Tampere lähedal Ylōjārivil. Meeste raja parameetrid olid 18,5km/495m/20kp. Hooaja parima sõidu tegi eestlastest võistkonna pealik Arbo Rae, kes hōivas ligi 60 mehe konkurentsist kōrge 10.koha. Arbo, kes viimasel paaril aastal on osalenud mitmetes mägirattasarjades nii Eestis kui ka piiri taga, on saanud nendelt võistlustelt korraliku fūüsilise ja tehnilise ratturi ettevalmistuse. Noorteklassides orienteerumisega tegelenud mehe jaoks on nende kahe ala ühendamine suur väljakutse, eriti kui silmas pidada, et aastal 2002 toimub esimene rattaorienteerumise MM.

Soome edetabelis eestlastest kōrgeimal positsioonil olev Margus Hallik saavutas MK 1.

etapil keskpārase sõiduga 24. koha. Tulemusele jättis kindlasti oma jälje ka just lõppenud raske treeninglaager, kuid suusaorienteerujana talveks valmistuva mehe eesmärgiks ei saanudki olla tippvormi ajastamine antud võistlusteks. Kuna ka suusatajate treeningplaanis kuulub rattasõidule kindel koht, siis ei ole neid kahte ala väga raske ühendada ning kaarditreeninguna on suundsusatajale orienteerumine mägirattal palju lähedasem kui tema

Vāga tehniline maastik sai aastulikuks Lōuna-Euroopast pärilit raturitele, kes kodumaal on harjunud võistlema pikemate etappidega ja vähem tehnilisel rajal. Seetōttu olid ka Arbo ja Margus kaugeltki mitte ideaalsete sooritustega siiski lõppuprotokollis esimese poole seas, kohad vastavalt 19. ja 22. Võistkonna noorimale liikmele valmistaskusi rattatehniline pool ja Kristjan pidi leppima 36.kohaga.

Eesti riikidest 6. kohal.

Nagu orienteerumisjooksu MM-ilgi oli võõrustajatel põhjust kōvasti rõõmustada, sest soomlased võitsid kõik mis võimalik. Naistest on MK sarja liider maksimumpunktidega Ingrid Stengard. Meeste konkurents oli karmim, erinevatel distantsidel tõusid võitjaks erinevad mehed - tavarajal võitis Jussi Mākilā, lūhirajal aga Mika Tervala. Koduseinte toetusest ja tuttavatest maastikutōupidest oli soomlastele niipalju kasu, et eelmise hooaja Maailma Karika võitjatest (meestest tšehh Jaroslav Rygl ja naistest sakslanna Antje Bornhak) kumbki ei suutnud enam teist kohast.

Eestlastest on MK sarja ūldedetabelis Arbo hoidmas 43 punktiga 12.kohta, Margus jagamas 20.-22. (25 punkti) ja Kristjan 41.-42.kohta (2 punkti).

Arvestust peetakse ka maade jārgi. Igalt distantsilt toovad 3 paremat võistlejat oma riigile punkte. Eesti on kahe osavōistluse jārjel 6. positsioonil. Liider on kodus vāga edukalt esinenud Soome, jārjnevad Tšehhi ja Venemaa. 3 punkti meist enam on Austria ning 6 punkti kaugusel on Norra.

Maailma Karika jārjgmised osavōistlused peetakse septembris Austrias ja Ungaris, viimased etapid toimuvad novembri alguses Lōuna-Prantsusmaal. ■

tavaline vorm.

Oma MK debūidil rattaorienteerumises tuli eelviimasele punktikohale (34.) varem mitmel korral Eestit juunioride orienteerumisjooksu MM-il esindanud Kristjan Gans.

MK 2. etapp 01.08. Kauppi

Soome MK lūhirada toimus samal maastikul, kus MM-i kāigus selgusid sprindi maailmameistrid. Kauppi spordikeskuses peetud võistlus oli rattaorienteerumise ajaloo ūks tehnilisemaid, kus isegi parimad ei suutnud teederāgastikus vigadest hoiduda. Rada (meestel 10,05km/335m/14kp) pani proovile lisaks fūüsilisele ja rattatehnilisele poolele (rajad kaljupinnasel kohati peaaegu sõidetamatud) eriti just kiire ja tārpe kaardilugemisokuse.

Ruth Vaher

Omanäoline postmark

Soome Post pidas võistlusi nii tähelepanuvääseteks, et anti välja spetsiaalselt 2001. a. orienteerumise MM-i jaoks disainitud postmark. Sellel aastal Soomes toimuvatest spordiüritustest sai oma postmargi lisaks orienteerumisele vaid Lahti suusatamise MM.

Orienteerumissündmuse puhul väljaantud margi teeb omanäoliseks see, et margi keskel on perforatsioonid servadega kompass. Nii võib marki vastavalt soovile saata kas nelinurksena või ringikujulisena. Loomulikult oli võistluskeskuses käibel ka spetsiaalne eritempel.

Kuulsaim kui maailmameistrid

Võistluste avamisel esitas võistluste laulu *I am groove* Soome eliitklassi orienteeruja Timo Saarinen. Laulu oli võistluskeskuses kohustuslik kuulata iga päev mitu korda, kusjuures ära ta ei tüüdanud. Timo esitas oma laulu *live*na publiku tungival nõudmisel ka teate autasustamistsereemoonial. *Tampere Gamesi* lõpupeole oli ta enamoodatud kui võistluste ametlikult banketil saabuv Soome maailmameistritest teate meeskond. Timo lavale tulles hullus rahvas täielikult. Timo sportlik edu MM-i nädalal oli samuti suurepärase: ta võitis osaleelset MM-võistlustega toimuvast *Tampere Gamesist* ning tuli nelja päeva kokkuvõttes teiseks meeste eliitklassis, kaotades üldvõitjale vaid 8 sekundit.

Vormid ja värvid

Esindusdresside disainis puudusid uued radikaalsed muutused. Vaid Soome oli

helesinise dressidel vahetanud tumesiniseks, eestlased vastupidiselt olid loobunud tumesinisest helesinise kasuks. Eesti koondise traditsiooniline T-särk oli seekord salakirjas tekstiga - sõnum muutub nähtavaks vaid soodsates tingimustes. Millistes? Tasub küsida koondise liikmetelt.

Kõige ebaõnnestuma värvivaliku olid teinud Läti moeloojad. Esindusdressi kommentaar pealtvaatajate hulgast: seljalt puuduvad vaid tähed CCCP. Jooksuvorm sai veelgi hävitavama kriitika: see meenutab endisi sotsialimimaade jooksuvorme; nagu sada kord ilma pesupulbrita pesus käinud asjad.

Leedulaste jooksuvorm oli koopia mõneaastatagusest Norra vormist. Kahjuks ei tea, mida norrakad sellisest uuest kasutuselevõtust arvasid. Leedukad lootsid arvatavasti riideid disainides norrakatega samasugust

Liisa Anttila helesiniseid sõrmeküüsi, teateks värvis kogu võistkond oma küüned tumesiniseks. Niisiis - MM-i teatevõidu toovad õiges toonis sõrmeküüned, mitte kirju nagu või värvitud pea.

Suur ärevus

MM-i nädal juhatati sisse sprindivõistlusega. Kuna võistlusala oli esimest korda MM-i kavas, rada väga lühike ja pealtvaatajad väga tormiliselt kaasa elamas, siis oli enamus startijaid üsna närvis. Ise küll poleks tahtnud seal poodimil seista ja siis kisakoori saatel metsa minna. Paljud ja ka eeldatavad soosikud eksisid rajal. Juba stardist unnes nii mõnelgi kaart kaasa võtta. Ka viimase punktiga ekslemisi rahva ees oli palju. Tõeline tun-

Tšehhi fänn. Foto: Harry Veide

Europa meistrivõistlustega. Kui tavaorienteeruja sattus nende rajale, siis oli ta korraks täielikus segaduses - mis imekoht see nüüd on, mis KP-de maale ma nüüd sattunud olen!!!

Samal ajal Tampere mail KP-d jalgaratasega taga jahtivad sportlased tekitasid võistluskeskuses vaid imetlust - ikka tõelised trikimeistrid ja natuke hulljulged. Õnnitlused Tampere väga hästi esinenud Eesti esindajale Arbo Raele - 10. koht MTB-O maailmakarika I osavõistlusel.

Ka laskeorienteerumise Euroopa meistrivõistlused peeti Tampere ümbruse metsades. Kahjuks eestlased sellelt võistluselt sel aastal ei osalenud. Samuti puudusid teadaolevalt Eesti esindajad allveeorienteerumisvõistluselt.

Higi ja pisarad

Klassika raja lõpusirge oli ligikaudu 400m laugjat ülesmäge savisel heinamaal. Selge, et kõik olid nii väsinud, et viskusid üle finišijoonel murule. Samas maailmameistrid said üsna kiiresti jälle hingamise normi ja naeratuse näole. Kui enamus võistlejaid olid distantsi lõpetades märjad ja higised, siis Simone Luder ja Jörgen Rostrup oleksid nagu lõpetanud vaid kerge sörgi - ei mingit märki higist ega väsimusest, vaid tagasihoid-

MMile andis palju juurde hiigelekraan. Sellel tavaraja maailmameistrid Simone Luder ja Jörgen Rostrup. Foto: Sixten Sild

edu orienteerumisrajal.

Make-up ja muu

Lipuvärvides näomaalingud oli eriti populaarsed tsehhidest ja rootslastest fännide hulgast. Koondislastest pälvis võistluste informaatori tähelepanu norralanna Birgitte Huseby, kes oli oma juuksesalgud Norra lipuvärvides värvinud. Soomlannad seevastu panid seekord rõhku maniküürile. Klassika finaalis said kõik televaatajad näha

nustus neile, kes suutsid raja võimetekohaslt läbida. Isegi hõbemedalist Pasi Ikonen väitis hiljem, et stardihetke oodates "sõelused tema püksid küll tuult".

Liikumine kaardi ja kompassi abil igal võimalikul moel

Lisaks nn. jooksuorienteerumisele peeti nädala jooksul ka ratastooliga liikujate Maailmakarika etapp koos

likud naeratused näol.

Konkurents maailmameistrivõistlustel läheb järjest tihedamaks ja seetõttu tõi edu nii mõnelegi pisarad silma. Peale kolme ebaõnnestunud katset võita kuld nendel maailmameistrivõistlustel, tegi Hanne Staff väga kontsentreeritud ja suurepärase jooksu lühirajal, mis tõi talle kuldmedali ja ka õnnepisarad silma. Samamoodi oli oma hõbemedalile klassikarajal mõned päevad varem reageerinud Jari Lakanen. Kõik on inimesed.

Vigastused

Üsna paljudel MM-ist osavõtjatel oli olnud harjutusperioodil vastavalt Murphy seadustele

enne starte oli - mitte ühtegi liigset sammu. Seda oli näha ka maastikul olevates TV-punktides - ta oli väheseid, kes tuli punktidele otse "pähe".

Kõige kehvemini läks rootslasel Jimmy Birklinil. Ta tuli sprindi maailmameistriks, kuid vigastas teatejooksus jalga ning ei jõunudki viimases vahetuses finišisse. Seega läks rootlaste tulemus jälle tühistamisele nagu ka Norras MM-il neli aastat tagasi,

kuigi Jimmy Birklin jättis teates ühe punkti vahele. Sellega oli MM talle lõppenud ja lühirada jäi jooksmata.

Liiga kuri saatus.

Naiste lühiraja kvalifikatsioonis venitas u u u s m e r e -maalane Tanja Robinson oma jalga nii halvasti, et pidi banketile liipama karkudega. Tema tulemus lühirajal oleks lubanud teda järgmisel päeval finaali, kuid teades, et ta pole

võimeline rada läbima, jättis ta viimase punkti märkimata ja seega sai austerlanna Andrea Eisl finaali (35.koht). Fair play.

Soome tulevikumehed

Ke v a d i s e s Orienteerujas võis lugeda Soome orienteerujast Jari Lakanenist, kui äärmiselt sihikindlast noormehest. MM-i

Estlaste vapustav fännirühm.

Foto: Harry Veide

Jari Lakanen - tavaraja hõbe ja teate kuld, pingutab maksimaalselt viimaste lõpumeetriteni.

Foto: Harry Veide

palju vigastusi.

Parimalt ujus nedest välja Soome koondislane Marika Mikkola, kes vigastas Horvaatias kevadlaagris märtsi lõpus nii halvasti oma põlve, et ei saanud 10 nädalat teha jooksupuudujärgid tugevate jooksupuudujärgidega maastikul. Töö tasuks oli hõbemedal klassikarajal (kulla kaotas ta lõpusirgel, mille läbis võitja Simone Luder temast 5 sekundit kiiremini) ning teatekuld. Marika deviis

segaduses võis tema kindlameelsust vaid kadestada - klassikaraja finaalis tegi ta oma sõnade järgi hooaja kõige õnnestunuma jooksu, samuti suutis ta end kokku võtta lühirajal - taas maksimaalselt perfektne sooritus.

Kuid veel andekamaks kui Jari Lakanen, peetakse lapi-maalast Pasi Ikoneni. Pasi läbib raja tavaliselt ilma kompassita. Seekord võttis ta lühiraja finaalis igaks juhuks ikka kompassi metsa kaasa. Talismanist oli kasu - sprindi hõbeda vahetas ta lühiraja kulla vastu.

Janne Salmi jooksis viimase viimase vahetuse

Janne Salmi tõi Soome meeskonna MM-l võidukalt finišisse. Tema kommtaar oli: *kunagi pole enne starti nii kehv olla olnud - jalad olid kui*

makaronid ja süda kurgus. Oli vaid kaks võimalust, kas võit või täielik häving. Õnneks tulin siiki edukalt metsast välja. Võin veel joosta Soome teate-meeskonnas, kuid viimast vahetust ei taha küll enam kunagi joosta.

Tõeline TV-ala

Soomlased olid väga tugevasti pingutanud radade planeeringuga, et TV-ülekanDED õnnestuksid. Tulemus oli fanatistiline. Enamus võistluskeskuses olevaid pealtvaatajaid pani oma laagri üles seal, kus oli parim vaade ekraanidele. Metsas = ekraanil toimuv oli nii põnev, et polnud isegi aega minna kohvi ostma.

Teatejooksudes said mõlemad Soome võistkonnad kullad, sealjuured mehed oma esimese. Foto: Harry Veide

RATTAORIENTEERUMINE

Mis on MTBO?

Arbo Rae

Rattaorienteerumine kui üks moodus kaardi järgi maastikul liikumiseks sai võimalikuks peale laiade kummidega maastikurataste laiadasemat kasutuselevõttu 80-ndatel.

Alguses "tavaorienteerujate" klubilise treeningvormina, hiljem iseseisva alana kaasas rattaorienteerumine ka orienteerumisega varem mitte kokku puutunud ja on täna iseäranis Euroopa mandriosas asuvates kõrge rattakultuuriga riikides populaarne spordiala. Rahvuslikes kalenderplaanides on kümneid võistlusi sadade osavõtjatega, meistrivõistlusi korraldatakse 12 riigis.

MTBO (mountain bike orienteering) ehk rattaorienteerumine on täna kolmas orienteerumisala, mis on IOFi poolt tunnustatud. Valminud on võistlusreeglid, kasutatakse ühist kaardistandardit.

Möödunud aastal korraldati IOF poolt teist korda maailmakarikavõistlused, 2002. aastal selgitatakse Prantsusmaal esimesed rattaorienteerumise maailmameistrid.

Meie põhjanaabrite juures on MTBO ilmselt suuresti tänu suusaorienteerujate initsiatiivile tõusuteel, aastast korraldatakse kuni 10 võistlust ning sealhulgas selgitatakse ka Soome meistrid.

MTBO Eestis

Eestis on rattaorienteerumine seni suhteliselt väheviljelvat. Seni korraldatud üksikutele võistlustele on kogunenud alla saja osaleja. Suurima panuse rattaorienteerumisvõistluste traditsiooni tekkimisse on andnud OK Orion, kes on kolmandat korda korraldamas Tallinna lähiumbruses rattarajaga O-teisipäevakud ning suvel Kõrvemaa rattaorienteerumist. OK Rakvere koos MTÜ Männikumäega organiseeris möödunud aasta oktoobris Tapal MTBO võistluse, mis eelkõige jäi meelde vahelduva ja põneva maastiku, ühemehe-

teate formaadi ning ladusa korraldusega.

Käesoleval aastal jätkavad traditsiooni Orion ja Rakvere, lisaks on OK Maru korraldamas esimest MTBO Marukarikat.

Kaart ja rajad

Rattaorienteerumine on põhimõtteliselt sarnane suusaorienteerumisega – peamine ülesanne on leida optimaalne liikumistee ja see kiiresti ja veatult läbida. Kohati on rattaga tee valimine komplitseeritumgi kuna liikumiskiiruse erinevused on väga suured. Ka kaardistamisel seistakse silmitsi sama ülesandega – kajastada võimalikult selgelt ja objektiivselt olemasolevat rajavõrku ja selle sõidetavust. Radade vahele jääv pole detailides oluline.

Kasutatakse peamiselt 1:20000 mõõtkava, reeglid lubavad 1:10000-1:30000 kaardite kasutuse. Põhjanaanabrid kasutavad peamiselt 1:10000 mõõtkava, kuna rattaorienteeru-

Rattaorienteerumine kogub populaarsust. Seekord on võistlus läbi saanud.
Foto Harry Veide

miseks sobivad maastikud on reeglina tiheda teedevõrguga suusarajamaastikud. Euroopas on levinuim 1:20000 mõõtkava.

Enamikes Euroopa riikides on keelatud sõita väljaspool kaardistatud teid ja radu, lõikamisel tuleb ratast kas lükata või kanda. Põhjus: keskkonnakaitse nõuded.

Sõidetavate teede ja radade tähistamiseks kasutatakse eri-

Arbo Rae sai meie parimana MTB-O MK etapil väga kõrge 10.koha.
Foto Harry Veide

lisi, möödunud aastast IOF poolt kinnitatud tingmärke. Teed ja rajad jagatakse laiuse järgi kahte klassi – <1,5m ja >1,5m ning sõidetavuse järgi kolmeks – kiire, aeglane ja raskestisõidetav. Eri tingmargid võivad eri maastikutüüpidel tähendada küll erinevaid teid, kuid liikumistee valimine peaks toimuma samade põhimõtete järgi. Aluspõhjajata rajad ning sihid ja kattega teed kaardistatakse nende õigete tingmärkidega.

Varustus

Distants tuleb läbida rattaga, paremini sobib selleks paksude kummidega ja laia käiguvahtetusulatusega maastikuratas. Ohutuse huvides on võistleja on kohustatud kandma kiivrit. Kaarti on mugavam lugeda spetsiaalselt kaardihoidjalt, mis on kinnitatud juhtrauale ja võimaldab kaarti pöörata vastavalt sõidusuunale ning kaitseb kaarti vee ja sodi eest. Võimalik on kasutada ka suusaorienteerumise kaardihoidjat. Kompassi kasutatakse vaid kaardilugemise kontrollimiseks. Võistleja võib kaasas kanda kõiki varuosi ja -kumme, kõrvalise abi saamine võistluse ajal on keelatud.

Asjast tõsisemalt huvitatutele:

Esimesed maailmameistrid rattaorienteerumises selgitatakse 2002 aasta septembris Prantsusmaal.

Käesoleval aastal toimub taas MK sari, kus eestlasedki kaasa teevad. EOL võib igale etapile lähetada kuni 6 mees- ja 6 naisvõistlejat. Karikasari toimub kolmeringilisena, sisaldades 8 individuaalvõistlust ning 3 teatevõistlust: I ring 30.07 ja 1.08 Soomes, Tampere samaaegselt o-jooksu MMiga; II ring 15.-17.09 Austrias ja 21.-23.09 Ungaris; III ring 2.-4.11 Prantsusmaal

Huvilistel paluks ühendust võtta allkirjutanuga

arbo.rae@mail.ee või
050 74912

Mati Poom

Veteranide MM - Leida taas maailmameister!

88-aastane Leida Sevrük uuendas viiendat korda maailmameistri tiitlit, mille ta esimest korda võitis 1995. a. Karjala maakitsusel D80 klassis ja hiljem kordas 1996. a. Murcias, 1998. a. Novy Boris (D85) ja 1999. a. Arhusis. Ja tegi seda elegantseimas stiilis kui kunagi varem, kulutades kolmel päeval radade läbimiseks vähem kui 4 tundi, täpsemalt 3:46.18, millest finaalis vaid 54.50. Võrdluseks võib meenutada, et Peterburis ja Murcias kulus tal pea igale rajale 3-4 tundi ja Novy Bori väga rasketel maastikel esimeses kvalifikatsioonis koguni 6 tundi! Pealegi tegi Leida talvel läbi puusaoperatsiooni ja käis metsas kahe kepiga. Eks katse lisaks veel käsitleda kaarti ja kompassi ning mitte unustada SI-sõrme! Mõnel juhul tõeline ekstreemspordiala, kas pole? Igatahes palju õnne, tervist ja tarmukust auväärsele leedile. Kahju vaid, et vahepealsed

pikad lennureisid Ameerikasse ja Uus-Meremaale ning järgmisel sügisel Austraaliasse pole selles eas enam jõukohased. Kuid usume, et 2003 Norras on meie VIP taas radadel.

Nidas peetud MMile oli Eesti veteraniklasside võistlejaid registreerunud 139. Enam oli vaid viiel riigil, napilt edestasid meid Venemaa 155 ja väljakuperemees Leedu 147 osavõtjaga. Esindatud oli 36 maad, osavõtjaid kokku 2100 (mis oli selgelt vähem kui tavaliselt), suurim võistlusklass H55 (307).

Sportliku poole pealt meilt Leidale teisi medalivõitjaid sekundeerima ei pääsenud. Siiski leiab esikümnest veel 7 võistlejat - D65 6. Imbi Kaasik, TON, H35 7. Toomas Mast, HOK, D45 7. Ülle Kadak, Lehola, D40 8. Marje Viirmann, ROK, D55 8. Viuu Rebane,

Orion, H40 9. Jaanus Reha, Kooperaator ja D75 9. Valve Nõmme.

Kura sääre luitemaastik, rajad, kaardid, korraldus ja ilmgil olid perfektised. Õhkkond neil võistlustel on pingevaba, väljateenitud finaalkoha saab igaüks ning kokkuvõttes on tegemist nauditava rahvusvahe-

lise võistlusreisiga, kus ka turismil on arvestatav osakaal. Ainult et järgmine toimub oktoobris Austraalias ja see reis on kallis. Seevastu 2003. a võistlustele Haldenis on Stockholmist vaid 550 km ja 2004 Itaalias kujuneb kahtlemata taas üheks atraktiivsemaks võistlusreisiks.

Peeaaegu igal VMMil on Eesti esindus silma hakanud oma ühte värvi särkidega. Seekord kanti punast. Foto Elmo Pärna

NOPPED JA LAASTUD

Tampere MMist veel...

MMi-nädala nael:

Anu: J. Rostrup autasustamisel intervjuus maastiku kohta "terrain was shit.."

Küllil: TV ülekanDED

Tina: TV-punktid ja kogu publikusõbralik korraldus, mis samas ei rikkunud orienteerumispoolt.

Maret: Inimesed, kellele on orienteerumine elustiiliks

Sixten: TeleülekanDED võistlustelt ja võistluspaiga suur videoekraan.

Orienteerumine on teleala!

Olle: Eesti publik Tampere.

Tarvo: Tavarja maailmameistri Jürgen Rostrupi lause autasustamispedestaalil: "The terrain was shit!"

Armo: Orienteerumise MM teles.

Erik: lühirada. Pean silmas just rada, mis rajameister oli teinud.

Mati: soomlaste teatevõidud (eriti meeste esmakordne)

MMi-nädala 'disaster'

(ing. k häda, õnnetus; siin kõnekeeles suurim möödalaskimine- toim):

Anu: bussitransport

Küllil: teates norra naiste napp kaotus rootslastele

Tina: Maastik! Soomes on ju ometi nii palju ilusat ja tehnilist maastikku!

Maret: Minu harmooniast kaugel jooksud; MMi bussitransport

Sixten: Rootsi meeste teatejooks - kullata juba 22 aastat, seekord siis katkestamine viimasel etapil!

Olle: Auto (sumps kukkus alt ära, tegi väikse avarii, ületas kiirust, sai trahvi.)

Tarvo: MMi ametlik bussitransport.

Armo: Kas (Sul on) selles sõnas 3 või 4 viga?!

Erik: enda sooritus tavaraja eeljooksus

Mati: terve Taani koondis

MMi-nädala inimene:

Anu: Pasi Ikonen

Küllil: ei oska öelda, eks igaüks on oma õnne sepp

Tina: Pasi Ikonen, kes jookseb ilma kompassita!

Maret: Jah, ta oli ka seal.

Sixten: Pasi Ikonen, kes kummutas teooria kompassi vajalikkusest ja võitis lühiraja muljetavaldavalt võimsalt.

Olle: Massöör Herje Aibast, kes võlus väsinud lihastest viimase välja, tegi süüa ka.

Tarvo: Ei oska kedagi esile tõsta.

Armo: soomlastele ehk Pasi Ikonen, sest ta on maailmameister.

Erik: Pasi Ikonen

Mati: Olle Kärner

MMi-nädala...

Küllil: MMi-nädala õhkkond - elamine üle ootuste hea, Eesti Team - viimase peal, esindaja (Sixten)- ei oska paremat tahtagi!

Tina: MMi viga - Anette Granstedt, kes jättis vahele teatejooksu (hõbe), et võita lühirada (52.koht)!

Sixten: MMi-nädala pettus: GPS-jälgimissüsteem, mis reaajas infot ei edastanud ja osutus eelneva reklaami taustal läbikukkumiseks.

Erik: MMi-nädala eestlane: Olle Kärner.

Mati: see, et tracking süsteemi kasutamine 98% ebaõnnestus. Saksa MM-il reklaamitud ja näidatud sama asi oli tunduvalt efektssem. Lootsin, et 6 aastat hiljem on see veel parem, kuid areng toimus teises suunas. Eriti lollid on soomlased veel siis, kui nad ka tagantjärele selle suurepärase ja tohutu infoga midagi peale ei oska hakata.

Eestlased suvisel MMil Fiskarist Tampereeni

Vello Viirsalu

Nõos 31. juulil 2001

Soomes äsja lõppenud orienteerumisjooksu maailma-meistrivõistlused kutsusid meenutama MM-võistluste ajalugu, seekord Eesti-kesksena. Maailma paremiku tiitlivõistlused olid omal ajal Soomes alanud ja taas ringiga üle kolme mandri Soome tagasi jõudnud — esimesed võistlused olid Fiskaris 1966. aastal ja seni viimased, järjekorras XIX, jälle Soomes Tampere ümbruses tänavu.

Kui päris esimesi tiitlivõistlusi 1962 ja 1964 nimetati Euroopa meistrivõistlusteks, siis alates 1966. aastast hakati tiitlivõistlusi nimetama juba MM-võistlusteks. Arvestati asjaoluga, et orienteerumissport ei tohi edaspidi piirduda üksnes Euroopaga! Esimesed MM-võistlused peeti Soomes Fiskari ümbruses 1. ja 2. oktoobril 1966, startisid 11 maa orienteerujad (mehi 58 ja naisi 35). Põhjamaade orienteerujate ülekaal oli masendav — meeste parim mitte-skandinaavlane oli alles 16-s! Huvitava vahepalana võib lisada, et sama maastik oli juba 1940. aastal välja valitud orienteerumisele kui Helsingi olümpiamängude demonstratsioonialaks.

Omapärane oli siis Madis Aruja **fantaasialend** ajakirjas *Kehakultuur* — kuidas oleksid

võinud esineda Eesti orienteerujad MM-võistlustel? Madis Aruja oletas, et vastava ettevalmistuse järele Karjalas oleksid Eesti orienteerujad võinud pretendeerida kohtadele kolmandas kümnes. Vaatleme esmalt meeste võimalusi. Madis Aruja kirjutas tookord: *Kui eelnevalt oleks toimunud Soome-Eesti maavõistlus ja vähemalt nädalane treeningulaager Karjalas, oleksid meie meesorienteerujad võinud julgesti pretendeerida kohtadele Rootsi, Soome ja Norra võistlejate järel. Selle oletuse teeb küllaltki tõepäraseks fakt, et kinnistel maastikkudel on meie meesvõistlejad suutnud saavutada kiiruseks 7-8 min. km-le, pealegi kehvade kaartidega. MM-võistluste rada tundus meile sobivana ka selle tõttu, et siin esines küllaltki palju orienteerumist situatsiooni järgi, millega me oleme harjunud.* Kui paremad Põhjamaade mehed kulutasid tookord linnulennulise kilomeetri läbimiseks vähem kui 7 minutit, siis muude maade paremik oli neist vähemalt minuti võrra aeglasem. Madis Aruja prognoosi paikapidavust saab kaudselt kontrollida, sest Eesti orienteerujad pidasid järgnevatel aastatel maa-

võistlusi maailma absoluutsesse tippu kuulunud soomlastega, kaks meest käisid ka 1969. aastal NLiidu koondisega eel-MMil Saksamaal. Kui 1967. aastal kodusel Mustla-Nõmme soo-maastikul kaotasid Eesti mehed soomlastele igal kilomeetril minutiga, siis järgmisel aastal Soomes oli võõrustajate ülekaal juba mäekõrgune — iga kilomeetri kohta paar-kolm minutit. Eel-MMil Saksamaal Tüüringi mägedes oli 50 lõpetaja seas Uku Annus 24-s (kaotas võitjale igal kilomeetril ligi minutiga) ja Tiit Taimistu 38-s. Meeste teatejooksus saavutas NLiidu meeskond kaheksanda koha. Selline võiski olla Eesti meeste tase.

Naiste kohta kirjutas Aruja: *Mis puutub meie naisorienteerujatesse, siis MM-võistluste paremiku poolt saavutatud kiirus (8-9 min. km-le) niisugusel kinnisel maastikul tundub praegu kättesaamatuna. Meie paremate naisvõistlejate liikumiskiirus kinnistel mürd-maastikkudel on vaid 10-12 min. km-le. Kuid ajad pärast 20. kohta oleksid meie parimate naisvõistlejate poolt MM-võistluste rajal olnud saavutatavad.*

Tundub, et naiste võimalused oleksid mõne aasta pärast olnud siiski roosilisemad. Kolmanda koha kahe soomlase järel jooksid välja Mustla-Nõmmel Tiiu Vene ja Soomes Ene Märtn, kao-

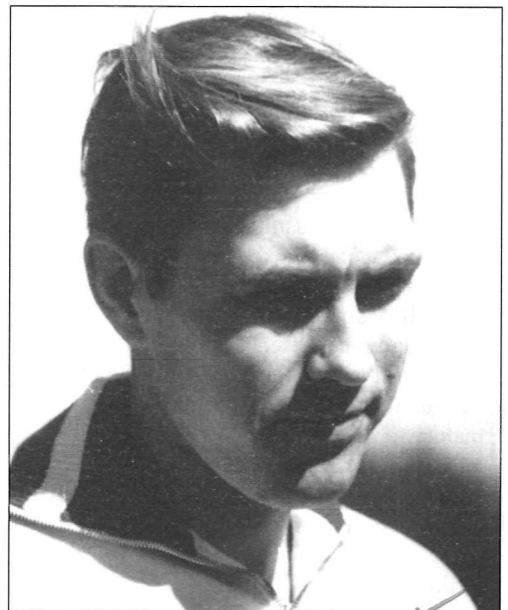
Ene Märtn sai 1968.a Soome-Eesti maavõistlusel 3. koha, kaotades Soome kaljumaastikul võitjale vaid minuti ringis igal kilomeetril. Foto: Arne Kivistik

tus võitjale igal kilomeetril minuti ringis. Kommentaarides kiideti sellise vägitüki eest eriti Ene Märtnit — tema kolmas koht Soome maastikel oleks väärinud juba sõidupiletit 1968. aasta MM-võistlustele. Minuti võrra võitjast nõrgem kilomeetri-aeg andnuks nii 1966. kui 1968. aastal koha naiste esikümne piirimail. Aga need on kõik spekulatsioonid.

Maailmameistrivõistlusi oma silmaga jälgima pääsesid eest-

Ka Uku Annus võistles 1969ndal Saksamaal eel-MMil. Koht 24. Foto: Arne Kivistik

Tiit Taimistu osales 1969ndal Saksamaal eel-MMil. Kohaks jäi tookord 38., kuid MMil oma võimeid proovile panna tookord ei saanudki.

Foto Vello Viirsalu erakogust

lased 1968. aastal Rootsi. Kõige rohkem on võistlusi jälginud Tõnu Raid (alates 1968. aastast), ta on saanud MM-võistluste maastikel korduvalt ka ise joosta ning on nendest võistlustest palju kirjutanud.

Järgmisel kümnendil võistlesid NLiidu koondises edukalt mitu Eesti orienteerijat, ilma tegi eelkõige kolmik Arvo Kivikas, Jaan Miljan ja Johannes Tasa, võites Kesk-Euroopa parimaid nii NLiidu avarustel kui Kesk-Euroopa maastikel. Nad oleksid väärinud starte MM-võistlustelgi.

Võistlema MMile pääsesid Eesti orienteerujad alles kaheksakümnendatel. Esimesed kolm korda joosti NLiidu koondises. Esimene startija Eestist oli Riju Johanson 1987. aastal Prantsusmaal, siis jooksis ta NLiidu teatenaiskonnas esimest vahetust ning lõpetas kolmandana. See oli sensatsioon! NLiidu teatenaiskond jäi lõpuks siiski viiendale kohale.

Järgmistel võistlustel 1989. aastal Rootsis olid eestlased esindatud juba kolmekesi. Oma esimesel MMil jooksis Sixten Sild välja 14. ja Leho Haldna 22. koha. NLiidu teatemeeskonnaga jäid mõlemad neljandaks, kuid ega teatemedalistki palju puudu jäänud. Ede Ümarik jooksis vaid teadet ning lõpetas avavahetuse seitsmendana, NLiidu teatenaiskond oli lõpuks viies.

Neljateistkümnendad MM-võistlused toimusid Tšehhoslovakkias äreval ajal — 1991. aasta augustis, kui Moskvast oli putš ning Eesti kuulutas end taasiseseisvunuks. Eestlased võistlesid viimast korda NLiidu koondises. Esmakordselt oli kavas kolm medaliala — lisaks tavarajale ja teatele ka lühirada. Siit tõi tiitlivõistluste esimese orienteerumismedali Eestisse Sixten Sild, tulles tavarajal kolmandaks, hõbemedal jäi vaid 11 sekundi kaugusele. Autasustamispedestaalil seisis Sixten Eesti koondise sinimust-valges dressis, Eesti lipp käes. NLiidu teatemeeskonnas jooksis ta jälle avavahetust ning lõpetas selle viiendana, ka NLiidu meeskond jäi viiendaks.

Ede Ümarik oli lühirajal 23. ja tavarajal 38., teatejooksus lõpetas NLiidu naiskonna ankrunaisena üheksandana. Marje Idavain (Viirmann) sai 36. ja 40. koha.

Sama aasta sügisel otsustas IOF, et tunnustab Balti riike võrdväärselt teistega ning seega sai Eesti juba 1993. aasta talvel startida oma võistkonnaga suusaorienteerumise MMil.

Orienteerumisejooksu järgmised tiitlivõistlused — XV MM — peeti 1993. aastal Ameerika Ühendriikides. Sinna lähetati üks naine ja viis meest. Meie parimaks jäi seekordki Sixten Sild, kes võitis teatejooksu avavahetuse. Et Eesti oli seekord maailma suvistel tiitlivõistlustel omaette võistkonnaga väljas esmakordselt, loeme üles kõigi startinute tulemused. Lühirada: 20. Sixten Sild, 25. Tarvo Avaste, kuid Leho Haldna ja Anti Anton ei pääsenud celjooksudest finaali; naistest 48. Külli Kaljus. Tavarada: 22. Sixten Sild, 56. Tarvo Avaste, 61. Anti Anton, Rene Ottesson katkestas; naistest 45. Külli Kaljus. Meie teatemeeskond (Sild, Ottesson, Haldna, Avaste) jäi oma esimesel stardil 32 startinud meeskonna hulgas 17-ks.

Kolmest viimasest MM-jooksust on olnud juba pikemalt juttu "Orienteeruja" veergudelgi, seetõttu loeme üles vaid mõned tulemused.

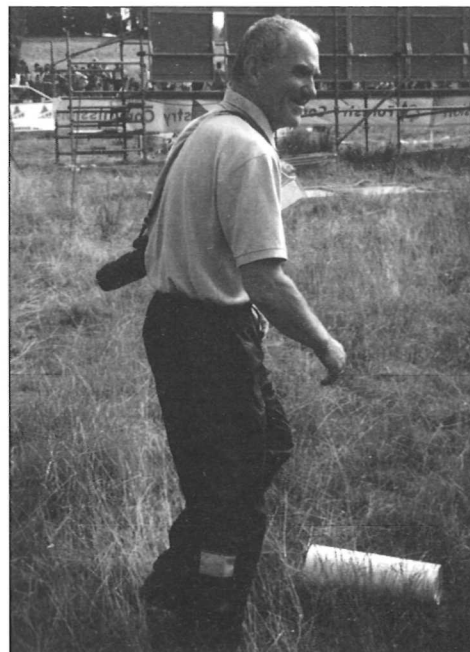
Saksamaal oli 1995. aastalgi viiest startinust meie parimaks Sixten Sild — tavarajal 10., lühirajal 20. Ainus naine Külli Kaljus sai tavarajal 25. koha. Teatemeeskond (Rene Ottesson, Mati Tiit, Alar Viitmaa, Sixten Sild) oli jälle 17.

Norras pandi 1997. aastal esmakordselt välja ka teatenaiskond ja kohe tuligi siit parim tulemus — seitsmes koht, naiskonnas jooksis Mall Alev, Ruth Vaher, Maret Vaher ja Külli Kaljus. Tavarajal oli meie parimaks Külli Kaljus 17. kohaga. Kuigi seekord puudus Sixten Sild, said kaks meest lühirajal väärt tulemuse — 15. oli Tarvo Avaste ja 18. Erik Aibast; naistest sai Ruth Vaher lühiraja 17. koha.

Teatemeeskond oli 18.

Šotimaal kuulsa Loch Nessi järve lähikonnas tegi 1999. aastal ajalugu Külli Kaljus. Tema tavaraja seitsmes ja lühiraja kolmeteistkümmes koht on väärt erilist kiitust. Meestest jõudis ainsana esimese kolmekümne sekka Sixten Sild, olles tavarajal 29. Seevastu teatemeeskond (Tarvo Avaste, Erik Aibast, Olle Kärner, Sixten Sild) esines üllatavalt tublilt, tasuks üheksas koht.

Lisame vahemärkusena, et Külli Kaljuse seitsmenda koha kõrvale võib samaväärsena panna vaid Maret Vaheri kuuenda pjedestaalikohta mullustelt Euroopa meistrivõistlustelt Ukrainas.

Kõige rohkem on võistlusi jälginud Tõnu Raid (alates 1968. aastast). Fotol on tehtud 2 aastat tagasi Invernessis, kuid ka tänava Tampere oli Tõnu MM-võistlustel kohal Foto Maret Vaher

See oli põgus ülevaade eestlaste võimalikest ja tegelikest esinemistest maailmavõistlustel. Kuidas meie paremik võistles tänava Soomes Tampere ümbruses, see on juba omaette lugu.

Mis on GPS?

GPS ehk Global Positioning System on USA Kaitseministeeriumi sõjaväekasutuseks väljatöötatud ülemaailmne satelliitasukohamääramissüsteem, mis on antud ka tsiviilkasutusse.

Maa ümber tiirlevad satelliidid saadavad raadiosignaale, mida maal asuvad GPS-vastuvõtjad muundavad koha-, kiirus- ja ajaandmeteks. Mistahes maakera punkti kohal on alati vähemalt 3 satelliiti, mille signaalide järgi GPS seade asukohta määrab. Selle täpsus on 3 satelliidisignaali pikkuse mõõtmise täpsusest, GPS signaali võimsusest ja ka maastiku iseloomust.

Veel aasta tagasi segas USA satelliitide signaale meelega, mis piiras tsiviilkasutust, kuid nüüd on maapealsete tugijamade olemasolu korral võimalik asukohta määrata isegi

meetrise täpsusega.

See eelnev jutt on sellepärast, et juba mitu aastat on tegeldud süsteemi väljatöötamisega, mis võimaldaks reaajas jälgida orienteeruja kulgemist maastikul. Tampere MMiks jõuti niikaugemale, et süsteem sõandati esimest korda avalikult kasutusele võtta. Ja toimus see tavaraja finaalis.

Võistlejad said selga numbrivesti, mille seljataskus oli GPS-seade. Kes sai TVst jälgida tavaraja ülekannet, võib ise hinnangu anda. Kaardile projekteeritud liikumisteid näidati ka võistluskeskuse suurele ekraanile. Tulemused siiski veel päris õnnestunuks ei julge hinnata. Võib huviga oodata, mida korraldajad ise ütlevad. Sellest ehk juba järgmine kord.

Suunnistaja suvenumbrist
MATI POOM

Heast **SILVA**

varustusest hea enesekindlus!

KOMPASSID, NOGID, NAASTARID, TAITSID, SÄÄRISED, LAI VALIK VÖISTLUSRIIDEID, SPORDI- JA SELJAKOTID, HALOGEENVALGUSTUS, PALJU ABIVAHENDEID

Varustuse valik on palju laienenud!

Esmakordselt - eriti vastupidavad tippnaastarid - laiemale jalale sobiv Norway SG ning

kitsama liistuga ProLite vaid 1200-1250 kr

Moscompass - tiptasemel kompassid 200-350 kr

Ilves-Extra võistlusriietuse ja tuuledresside

klubitellimused. Kuni 1.12 üle 1500 kr-se ostu korral hinnasoodustus -10% Tule ja tutvu!

Oled oodatud Silva välimüüki Eesti öistel MVI Tõraveres, JOKA auhinnavõistlustel Mustla-Nõmmel, EMVI Lutepääl, Tallinna neljapäevakuil ning Suunto Games'il Värskas

orienteerumisvarustus

ikka odavaima maailmahinnaga!

Bico-Leks reisi- ja võistluskindlustuse vormistamine orienteerujaile erisoodustusega

**Silva OÜ Skvaier, c/o Mati Poom, Regati 1, 11911 TALLINN
GSM 050 74686, t. (0)6398651, t. kodus&faks (0)6576118
e-mail: matip@hot.ee, mati@esk.sport.ee**

Rapla maakonna lahtised MV

Seli, 08. september 2001.a.

Stardi algus 8.septembril kell 13.00

Võistlusklassid ja radade ligikaudsed pikkused:

H21 9 km D21 5 km

H40 7 km D35 5 km

H50 5 km D45 4 km

H60 4 km

H16 5 km D16 4 km

H12 3 km D12 3 km

Kaart: 1:10000 h=2m seisuga august 2001.a., maastiku esmakaardistus.

Võistluskeskus: Tähistus Tallinn-Rapla-Viljandi mnt. Seli teeristist (2-3 km enne Hagudit).

Märkesüsteem: kompostrid

Registreerimine kuni 30.augustini:

Rein Rooni Tel. 048 90309 (t), 048 55518 (k); Rein.Rooni@energia.ee; **Ants Lindre** Tel. 04892312 t. või Värskas EMV-l.

Stardimaks täiskasvanutel 30 kr., HD12 ja HD16 10 kr. tasuda koos registreerimisega sularahas või OK Orvand a/a 10802000868003 Ühis pangas.

Stardiprotokollid avaldatakse hiljemalt 4.septembril listis or.teated.

Autasustatakse võistlusklasside võitjaid.

Võistluse läbiviija OK Orvand, peakorraldaja A. Lindre, rajameister R. Rooni

15.08.2001

ORIENTUUR 2001-2003

World Wide Orienteering Promotion sügisreis (34. Höst Öst) 26.10-12.11.2001

WWOP (c/o Peo Bentsson) pakub - väga atraktiivne bussireis Göteborgist Lõuna-Euroopasse ja Marokosse - võistlustega Luksemburgis, Prantsusmaal, Hispaanias, Gibraltaril, Marokos, Portugalis, Andorras ja Itaalias (kuulus tänavavõistlus Veneetsias), kokku kuni 20 stardivõimalust. Alguses ja lõpus kokku 3 ööd bussis (istmed kohandatavad vooditeks). Reisi hind al. Göteborgist 18000 kr. Registreerimine kuni 15.09, kuid ööbussi kohtade arv on väike (44) ja täitub varem. Alternatiiviks on iseseisev lennureis (Stockholm vm)-Barcelona ja Veneetsia-(Stockholm vm), mis kokku läheb kallimaks.

O-Ringen 20.-26.07.2002 Skövdes, Kesk-Lõuna-Rootsis

Järgmisel aastal möödub 10 aastat legendaarsest 3x1000 Baltimaade orienteeruja võistlusreisist Rootsi 5-päevajooksule Södertäljes. Võimalik meenusreis bussi- või minibussiga 18.-27.07.2002. 5 võistlust eritüübilistel, kuid hästi joostavatel maastikel. 24.06 puhkepäev ja võimalus käia Skara veepargis *Sommarland*. Voodi- ja põrandamajutus või oma telgiga võistluskeskuses. SI. Osavõtumaksud kuni 30.11.2001: -16-a. 180 kr, 17-20 550 kr, 18-20E 725 kr, 21-90 1100 kr ja 21E 1300 kr, 1.12-28.02 +100 kr, 1.03-14.05 +200 kr, 15.05-15.07 +600 kr. Võistlusreisi oodatav hind ilma osavõtumaksuta 3500 kr (sis. bussikulud, dekipiletid, telgimajutuse võistluskeskuses või põrandamajutuse vabades korterites). Kajutikoha lisa al. 600 kr. Reisikindlustus 7 pv 100 kr ja koos võistluskindlustusega 150 kr. Registreerimis- ja majutusabi oma autodega sõitjale.

Suvereis 13.-27.08.2002 Ungarisse ja Sloveeniasse

Bussireis Ungari 6-päevajooksule (3 viimast päeva 15.-17. 8) Kiskunmajsas Lõuna-Ungaris ja Sloveenia 3-päevajooksule (23.-25.8) Cerknos Edela-Sloveenias. Vahepeal ringsõit Ungaris, Horvaatias, Sloveenias ja Itaalias (Trieste, Padova, Veneetsia). Esimene ja viimane öö bussis, Ungaris majutus

kuni 10-voodiga eramajades, muu majutus täpsustamisel koos ringsõidu-plaaniga ja Sloveenia korraldajatega. Oodatav hind 5750 kr (noortele 5500) registreerimisel 1.01- 30.04. Registreerimisel ja enne 31.12.2001 -150 kr, 1.05-30.06 +150 kr ja 1.07- 1.08 250 kr. SI-sõrme puudumisel rent 100 kr. I osamaks registreerimisel 2500 kr. Reisikindlustus 15 pv 155 kr ja koos võistluskindlustusega 232 kr.

Veteranide MMV 6.-11.10. 2002 Bendigos, Austraalias

Variant 1: Austraalia - 2.-20.10 - Tallinn-(London-Singapur vm.)-Melbourne-Bendigo (VMM, 2 näidirsada+3 võistlust 6.-11.10)-3 pv ekskursioone (12.-14.10) -Tasmaania saar (3-pv. jooks ja ekskursioone 15.-17.10)-Melbourne-(Hong-Kong vm-London)-Tallinn. Hinnaprognosis 35000 kr.

Variant 2: Uus-Meremaa-Austraalia - 25.09-20.10 - Tallinn-(London-Singapur vm)-Auckland-Rotorua-Wellington-Christchurst-Dunedin-Cristchurst-Melbourne, edasi nagu **Variant 1**. Hinnaprognosis 45000 kr. Hinnad ei sisalda toitlustamist. **Registreerimine osavõtuks on käimas.** I osamaks al. 5000 kr. **Asjasthuvitatud - on viimane aeg anda endast märku! Selle reisi korraldamine ei käi üleöö!**

2003. a. Veteranide MMV 13.-17.07 Haldenis, Norras

Bussireis 11.-19.07.2003. Stockholm-Halden ca 550 km. Osavõtumaks kuni 30.09.2002 1500 kr, 1.10.02-31.01.03 1700 kr ja 1.02-15.05.03 2000 kr. Telgi-, põrand- või voodimajutus.

2004.a. Veteranide MMV Itaalias

Orientuuri reise registreerimine, täpsemad reiskavad ja lisainfo ning Bico-Leks soodsaim reisi- ja võistluskindlustuse vormistamine:

Mati Poom, pk 76, Regati 1, 11911 TALLINN

GSM 050 74686, t. (0)6398651, t. kodus&faks (0)6576118,

e-mail: matip@hot.ee, mati@esk.sport.ee

VÕISTLUSKALENDER

AUGUST

25. Noorte Jukola noorte teade
 25.-26. XXXX Hiiumaa karikavõistlused
 25.-26. JOKA auhinnavõistlus lühirada ja tavarada HD12-55, H65

Jämsa, FIN
 Tahkuna/Malvaste
 Mustla-Nõmme

Jämsan RV olympia.fortunecity.com/gehrig/485/
 HOK www.hot.ee/HOK/
 JOKA

SEPTEMBER

- 1.-2. Eesti MV tavarada, noorte ja veteranide teade
 8. Rapla maakonna meistrivõistlused
 8. Lääne-Virumaa MV lüh.tavarada
 9. Tartu linna MV tavarada
 9. Männikumäe MTBO jalgratta-O, ühistart
 9. Järvamaa MV, tavarada
 15. Eesti MV pikk rada
 22. TA OK maraton, pikkrada
 22.-23 EST-LAT-LIT noortematš, tavarada, teade
 28. Eesti Koolispordiliidu MV, tavarada
 29. XIII Suunto Games (WRE event), tavarada
 30. XIII Suunto Games, lüh.tavarada

Lutepää PEKO <http://my.tele2.ee/peko/>
 Seli ORVAND
 Uljaste RAKVERE <http://www.estpak.ee/~kriks/rakv/>
 Saluala HEERING <http://madli.ut.ee/~mogwai>
 Tapa RAKVERE <http://www.estpak.ee/~kriks/rakv/>
 Rassi JOKA
 Saaremaa SOK <http://aste.edu.ee/~SOK/neljap.html>
 Väana-Tugamanni TA OK
 Leedu LOSF
 Karaski OK Põlva Kobras
 Värska-Mustaoja OK Peko
 Värska-Mustaoja OK Peko

OKTOOBER

6. II TA OK rogain, rogain
 6.-7. Põlva Maakonna lahtised MV, tavarada, teade
 14. Pärnumaa lahtised MV ja OK West AV, pikkrada

Voose TA OK
 Mooste OK Põlva Kobras
 Killingi-Nõmme OK West

NOVEMBER

- 17.-18. Üldkogu

Päevakud

Rakvere	
29.08	Uljaste
05.09	Viitna
12.09	Rakvere
Tartumaa	
30.08	Vooremäe
06.09	Kaagvere
13.09	Vana-Kuuste
20.09	Tähtvere
Tallinn	
30.08	Keila Joa
06.09	Laagri
Pärnumaa	
30.08	Sindi-Lodja
06.09	Tammiste
13.09	Raeküla
Võrumaa	
29.08	Obinitsa
5.09	Kütiorg
12.09	Ootspalu
19.09	Kirikumäe
26.09	Obinitsa
3.10	Kubja
Põlvamaa	
28.08	Kanepi
04.09	Pikajärve
11.09	Hätiku
18.09	Oraküla
25.09	Värska Sanatoorium

Põlva maakonna lahtised MV tavarajal ja teates

6.-7. oktoobril Moostes

Ajakava

- 6.oktoober: tavarada, start kell 12.00
 7.oktoober: teade 3-liikmelistele võistkondadele, start kell 11.00
 Eesti Teateliiga (ETOLi) ja KKTO etapp.

Võistluskeskus Mooste - Põlva tee 2 km-l

Tähistus Tartu-Räpina mnt. Mooste teeristist

Vanuseklassid: tavarajal HD 21, 18, 16, 14, 12, 35, H45+

teates HD 21, 18/16, 14/12, H40+

Autasustamine: kõigi vanuseklasside 3 paremat autasustatakse medali ja diplomiga, võitjaid lisaks kingitusega.

Stardimaks: noortele: Põlva maakonnast 15 kr, teistel noortel 25 kr;

täiskasvanutele: Põlva maakonnast 30 kr, teistel 45 kr.

Teatejooksudes korrutada summa kolmega.

Registreerimine kuni 1.oktoobrini IVK kaudu või aadressil Metsa 7 63308 Põlva, faks 079-94851, e-mail: kobras@estpak.ee.

Registreerimisega koos tasuda osavõtumaks OK Põlva Kobras a/a 1120074588 Hansapank, kood 767.

Registreerimisel teatada SI-kaardi number, kui see erineb EOL andmebaasis olevast või kaardi rentimissoov. Renditasu 20 kr/ päev

Võistluse korraldaja:

Katrin Viilu ja OK PÕLVA KOBRAS
 Tel. 051 77942 079/94288 (õhtul)

RISTSÕNA nr 5/7

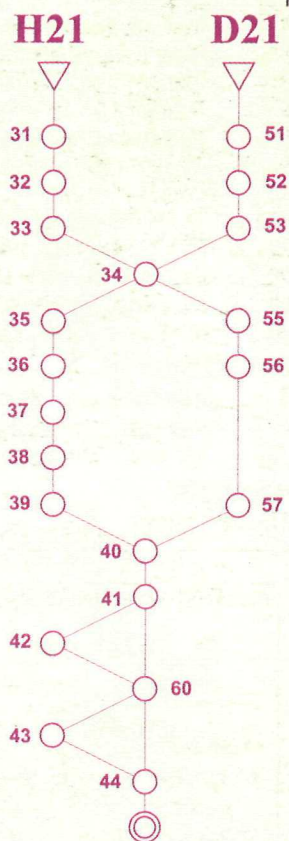
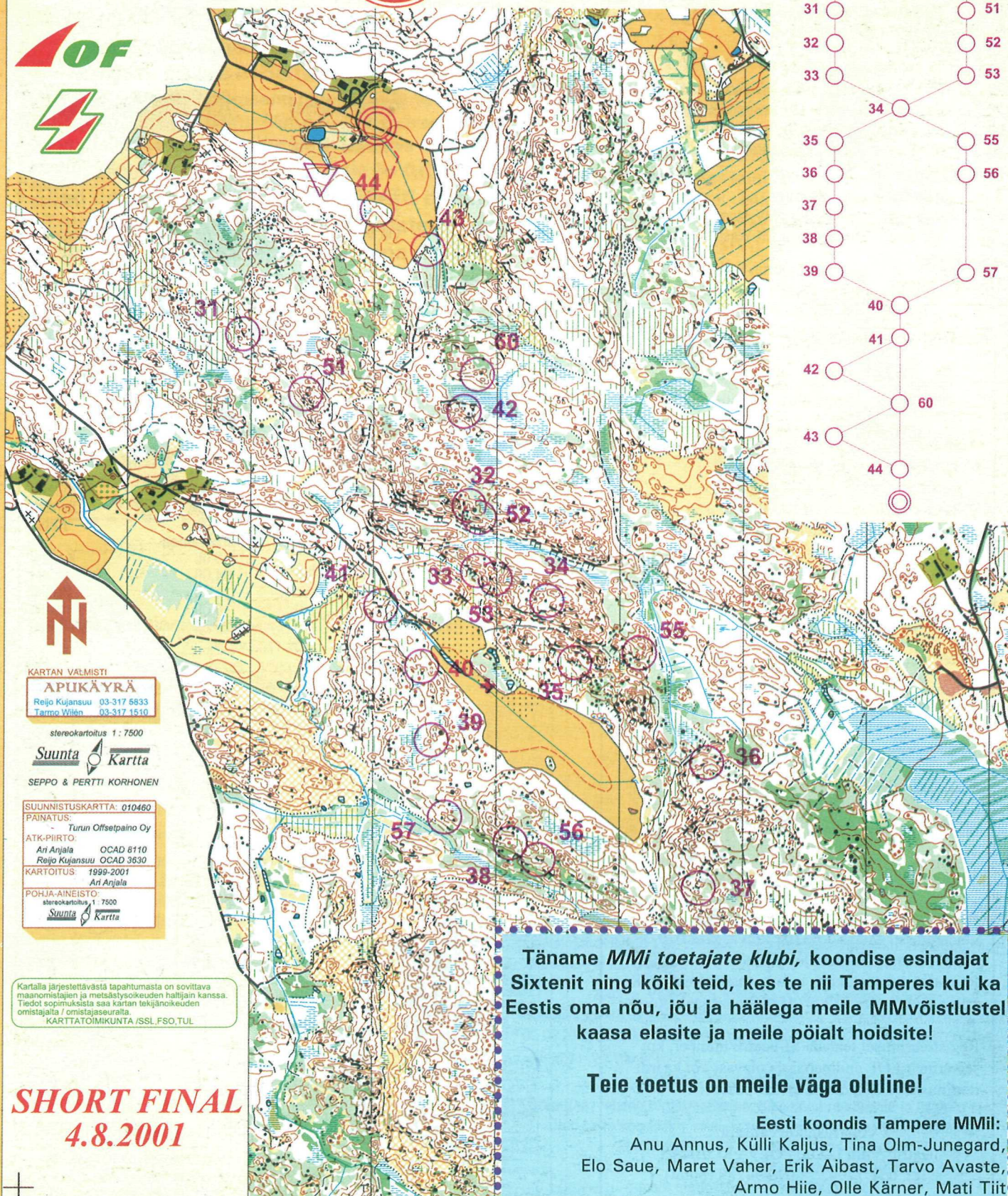
Õigesti lahendamisel saab numbritega tähistatud ruutudest kokku ühe (või mitu) sõna, mis läbi selle aasta seitsme Orienteeruja annavad kokku ühe kuulsa mehe lause orienteerumise kohta. See lause tuleb saata aasta lõpus toimetusse, kus õigesti vastanute vahel loositakse 3 Orienteeruja aastatellimust 2002. aastaks. Võitjate nimed avaldatakse aasta viimases, kaheksandas numbris.

Orienteeruja toimetus

E KOODISE LIIGE, MÄÄL	HEATUSKUNJA ROOSMA-MEELINE	PÄNE JUURDE (SÕOME K) (ALT OLES)	MAHÜÜHIK (LIIA, SÕOME)	...ME-ASJA PÕLVA-LÄHISI	MM-KULD 2001	VERE LOONES KALALEVIMUK (104)	ELEKTRI JAAM	SARN TÄHED
PAKSE (VÄÄV)		LUMETOONI	MAJDE LEEDE	LEUTINI REARIT-KOOP POSTINDEKS	VAADE	NAINE (EASTSI K)	TÜRGI VÄRDLANE	
LOOMBEUJA (TAVARAJAL)								
TULE-KOLDEL						L	E	E
MM-KULD 2001						6		
NIMI+IN SO.					U		J	L
	A	N	V ¹	I	R	G	D ⁴	O
MOODUNUD								
... KIRI						E	K	U
ADÜHIK								
RAADUS						R	V	L
KÄÜKS			T					
KALAPÜSVAH. H5. LITER								
SÜNDMUS TARTUS 1869	L	A	U	L	U	P	I	D
ORIEN-TEERUMIS								
EMV3,00M NIMI+EESN								
TARTU MEER								
NATUURAAL-LOGARITHM	A	N	S	I	P	L	N	O
SÕNAVARA								
KEASKOOL	L	E	K	S	I	K	A	K

SUUNNISTUSKARTTA
VATTULA 2
TAMPERE
1 : 10000

KÄYRÄVÄLI 5 m

KARTAN VALMISTI
APIUKÄYRÄ
 Reijo Kujansuu 03-317 5833
 Tarmo Wälén 03-317 1510

stereokartoitus 1 : 7500
Suunta **Kartta**
 SEPPÖ & PERTTI KORHONEN

SUUNNISTUSKARTTA: 010460
PAINATUS:
 Turun Offsetpaino Oy
ATK-PIIRTO:
 Ari Anjala OCAD 8110
 Reijo Kujansuu OCAD 3630
KARTTOITUS: 1999-2001
 Ari Anjala
POHJA-AINEISTO:
 stereokartoitus 1 : 7500
 Suunta Kartta

Kartalla järjestettävästä tapahtumasta on sovitava maanomistajien ja metsäsiisioikeuden haltijain kanssa. Tiedot sopimuksista saa kartan tekijänoikeuden omistajalta / omistajassuuralta.
 KARTTATOIMIKUNTA /SSL.FSO.TUL

SHORT FINAL
4.8.2001

Täname *MMi toetajate klubi*, koondise esindajat Sixtenit ning kõiki teid, kes te nii Tamperes kui ka Eestis oma nõu, jõu ja häälega meile MMvõistlustel kaasa elasite ja meile põialt hoidsite!

Teie toetus on meile väga oluline!

Eesti koondis Tampere MMil:
 Anu Annus, Külli Kaljus, Tina Olm-Junegard,
 Elo Saue, Maret Vaher, Erik Aibast, Tarvo Avaste,
 Armo Hiie, Olle Kärner, Mati Tiit